

STRATEGIJA TRAJNOSTNEGA RAZVOJA OBČINE HAJDINA 2014 – 2026

Občina zadovoljnih ljudi

Občina Hajdina, Zg. Hajdina 44/a, Hajdina
mag. Stanislav Glažar, župan

Februar 2014

STRATEGIJA TRAJNOSTNEGA RAZVOJA OBČINE HAJDINA 2014 – 2026

Dokument je bil sprejet na
25. redni seji Občinskega sveta Občine Hajdina,
13. 3. 2014.

Naročnik: OBČINA HAJDINA
Zg. Hajdina 44/a, 2288 Hajdina

Odgovorna oseba: mag. Stanislav Glažar, župan

Predmet naročila: **STRATEGIJA TRAJNOSTNEGA RAZVOJA
OBČINE HAJDINA 2014-2026**

Pripravljaivec dokumenta: Znanstveno-raziskovalno središče Bistra Ptuj
Odgovorna oseba: dr. Aleksandra Pivec, direktorica
Vodja priprave: mag. Mojca Šibila Drobnič, samostojna strokovna sodelavka

Ostali sodelujoči: Strateški svet Občine Hajdina
Predsednik: Radoslav Simonič, dipl. oec.
Člani: Janko Merc, dipl. ing. str.
Dr. Srečko Glodež, profesor
Franc Mlakar
Viktor Gojkovič, ak. kipar in spec. konzerv.

Občinska uprava Občine Hajdina
Odbori in komisije Občine Hajdina
Gospodarske in negospodarske organizacije v Občini Hajdina

UVODNE BESEDE ŽUPANA

Trenutno vladajo v družbi nezavidljivi časi. Tako podjetja kot tudi javna uprava so podvrženi nenehnim spremembam, konkurenčnosti ter procesom globalizacije in globalne strateške krize. Ne dopustimo, da nas prevzame malodušje, pomislimo na naše prednike, ki niso klonili v mnogo hujših časih in nam uspeli ohraniti to podobo kraja, kajti naša občina je sposobna premagati razvojne ovire, spremeniti priložnosti v razvojne možnosti in te nato izrabiti za svoj razvoj. Zato bolj kot kadarkoli prej, potrebuje jasno odločitev o svoji prihodnji razvojni usmeritvi. Tukaj velja še posebej računati na naše mlade, da bodo s svojim mladostnim zanosom in znanjem našli zaposlitev v domačem kraju in prispevali k razvoju naše občine, ter s tem posredno poskrbeli tudi za nove, iz njih izhajajoče rodove.

Občina Hajdina s planskimi dokumenti razvoja že razpolaga in jih pri svojem delu tudi uporablja. Določene planske naloge in razvojni načrti na posameznih področjih, so v preteklih letih delovanja občine, bili uspešno izvedeni in realizirani. Vendar pa je v procesih oblikovanja politik in strategij ter pri izvedbeni fazi planiranega potrebno nenehno upoštevati vplive trenutnih sprememb. Zato je občina, na podlagi spremenjenih okoliščin financiranja občin in pridobivanja dodatnih finančnih virov, potreb in želja, v imenu napredka in razvoja, predvsem pa zaradi sprememb v smislu kvalitete življenja in bivanja, pristopila k pripravi novega strateškega dokumenta občine, in sicer Strategija trajnostnega razvoja Občine Hajdina za obdobje 2014-2026.

Že pri sami pripravi dokumenta, ki je temeljila na proučevanju obstoječe dokumentacije, analiz statističnih gibanj, sodelovanja z občani, s strokovnjaki s področja gospodarstva, šolstva, izobraževalnih ustanov, športa, zdravstva, sociale, razvojnih institucij, občinske uprave in krajevnih skupnosti ter predstavniki mladih in upokoencev, so se nam odpirala nova obzorja, ki narekujejo drugačen razvojni pristop in dinamiko izvajanja načrtovanega. Ves čas priprave, aktivnosti in proučevanja različnih možnosti in smeri razvoja naše občine, smo upoštevali ohranjanje tradicije in okoljevarstvene vidike. Vse to smo poskušali vnesti v smer in panoge razvoja naše občine v naslednjih dvanajstih letih, obenem pa izkoristiti obstoječe resurse in možnosti.

*Moja želja je, da bi Strategija trajnostnega razvoja Občine Hajdina 2014-2026, kot osnova razvoja našega območja in podlaga za načrtovanje porabe občinskih sredstev ter operacionalizacije projektov služila ne samo županu, občinski upravi in občinskemu svetu, temveč da bi ga celotna lokalna skupnost »vzela za svojega«. Prepričan sem, da bo dokument samo takrat v celoti zaživel in doprinesel svojemu namenu: **»S čim večjim konsenzom vseh, ki živijo ali delajo v naši občini doseči razvoj in napredek na vseh področjih, ki jih pričujejoča strategije vsebuje«.***

Rad bi poudaril, da smo prihodnji razvoj želeli načrtovati odprto in z mislijo na prihodnje generacije. Prepričan sem, da bodo strateške usmeritve, cilji in strategije, ki smo si jih zadali, pripomogli k lepši in boljši občini Hajdina prav za vse prebivalce in da bomo leta 2026 s ponosom lahko potrdili, da je Občina Hajdina občina zadovoljnih ljudi.

Na tem mestu bi se iskreno zahvalil vsem, ki ste sodelovali pri pripravi tega dokumenta, predsedniku Radoslavu Simoniču in članom Strateškega sveta Občine Hajdina, mag. Mojci Šibila Drobnič iz ZRS Bistra Ptuj, občinski upravi, svetnicam in svetnikom, društvom in vsem ostalim institucijam ter gospodarskim subjektom. Zaradi Vaših idej, znanja, vizije in truda je pred nami dokument z realno zastavljenimi cilji v obravnavanem obdobju.

Mag. Stanislav GLAŽAR, župan

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	6
1.1	Izhodišča in namen priprave	6
1.2	Cilji priprave	7
1.3	Metodologija in potek priprave	7
1.4	Proces informiranja in vključevanja javnosti	8
2	PREDSTAVITEV OBČINE HAJDINA	9
2.1	Predstavitev občine Hajdina	9
2.2	Zgodovina občine Hajdina	9
2.3	Občina Hajdina v regijskem prostoru	10
2.4	Naravnogeografske značilnosti Občine Hajdina	11
3	OCENA STANJA IN RAZVOJNIH MOŽNOSTI OBČINE HAJDINA.....	12
3.1	Ocena stanja s primerjalno analizo občin Spodnjega Podravja	12
3.1.1	Razvoj človeških virov	12
3.1.2	Gospodarstvo	13
3.1.3	Turizem, kulturna in naravna dediščina	15
3.1.4	Kmetijstvo, gozdarstvo in razvoj podeželja	20
3.1.5	Infrastruktura, okolje in prostor	21
3.2	Analiza prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti – SWOT analiza Občine Hajdina	25
4.	RAZVOJNA VIZIJA OBČINE HAJDINA Z OPREDELITVIJO STRATEŠKIH CILJEV IN RAZVOJNIH PRIORITET	26
4.1	Razvojna vizija Občine Hajdina	26
4.2	Poslanstvo Občine Hajdina	26
4.3	Strateški cilji in razvojne usmeritve Občine Hajdina	27
4.4	Razvojne prioritete Občine Hajdina	28
4.4.1	RAZVOJNA PRIORITETA I: NAPREDNO GOSPODARSTVO IN ZNANJE ZA RAZVOJ	28
4.4.2	RAZVOJNA PRIORITETA II: OKOLJE, PROSTOR IN INFRASTRUKTURA ZA RAZVOJ	29
4.4.3	RAZVOJNA PRIORITETA III: KAKOVOST ŽIVLJENJA	30
4.5	Horizontalni ukrepi	31
5.	OPREDELITEV PROGRAMOV IN PROJEKTOV ZA DOSEGANJE CILJEV STRATEGIJE TRAJNOSTNEGA RAZVOJA OBČINE HAJDINA	33
5.1	Opredelitev programov po razvojnih prioritetah	33
5.1.1	RAZVOJNA PRIORITETA I: NAPREDNO GOSPODARSTVO IN ZNANJE ZA RAZVOJ	33
5.1.2	RAZVOJNA PRIORITETA II: OKOLJE, PROSTOR IN INFRASTRUKTURA ZA RAZVOJ	37
5.1.3	RAZVOJNA PRIORITETA III: KAKOVOST ŽIVLJENJA	40
5.2	Zbirni prikaz strateških ciljev, prioritet in programov	46
5.3	Kriteriji za opredelitev prednostnih programov	46
6.	PRIČAKOVANI UČINKI URESNIČEVANJA STRATEGIJ GLEDE NA TRENUTNO STANJE IN POSTAVLJENE STRATEŠKE CILJE	47
7.	ZAKLJUČEK	49
8.	VIRI IN LITERATURA	50

KAZALO TABEL

Tabela 1: Prebivalstvo: Izbrani kazalniki na dan 1.1.2013.....	12
Tabela 2: Osnovni podatki o poslovanju samostojnih podjetnikov v letu 2011	13
Tabela 3: Poslovni izid gospodarskih družb v letu 2011.....	14
Tabela 4: Prenositvene zmogljivosti	16
Tabela 5: Prihodi in prenočitve domačih in tujih turistov.....	16
Tabela 6: Število kmetijskih gospodarstev.....	20
Tabela 7: Dolžine cest po kategorijah.....	23
Tabela 8: Poraba porabe toplotne in električne energije	24

KAZALO SLIK

Slika 1: Spodnje Podravje	10
Slika 2: Kulturna dediščina na območju Občina Hajdina	17
Slika 3: Počivališče Dravsko polje	24
Slika 4: Razcep Draženci	24
Slika 5: Viadukt Zgornja Hajdina	24
Slika 6: Pogled iz Selske ceste.....	24

UVODNE BESEDE ŽUPANA

1 UVOD

Trenutne razmere v gospodarstvu zahtevajo premišljene korake na vseh področjih, pa naj gre za subjekte v gospodarstvu, javni upravi ali lokalni samoupravi. Ustrezno strateško načrtovanje lahko olajša soočanje z gospodarsko krizo, ki smo ji priča v tem trenutku. Prepričani smo, da ima občina Hajdina številne razvojne potencialne, ki jih moramo znati izkoristiti, kar bomo najlažje dosegli s premišljenim načrtovanjem. Vsestranski razvoj v času in prostoru terja nenehno načrtovanje, spremljanje in predvidevanje razvojnih sprememb tako na nacionalnem, kot tudi na lokalnem nivoju. Občina Hajdina je tako ponovno pristopila k oblikovanju krovnega razvojnega dokumenta »Strategija trajnostnega razvoja Občine Hajdina 2014-2026«, v katerem bodo usklajeni različni pogledi na bodoče možnosti razvoja občine, tako pogledi občanov, kot pogledi stroke in politike. Sprejete strateške usmeritve bodo v največji možni meri prispevale k izkoriščanju razvojnih potencialov in h kakovosti bivanja v občini.

Strategija trajnostnega razvoja Občine Hajdina je dokument, ki predstavlja našo občino in njene prebivalce, izraža specifično stanje v lokalnem okolju na posameznih področjih in kar je najvažnejše, predstavlja potrebe in cilje za razvoj v prihodnosti in načine za doseg le-teh. Strategija trajnostnega razvoja Občine Hajdina je tako temeljni programski dokument za usmerjanje in izvajanje razvojnih aktivnosti, s ciljem zagotavljati trajnostni razvoj občine. Na podlagi ocene stanja podaja razvojno vizijo občine, iz nje izhajajoče strateške razvojne cilje ter aktivnosti za njihovo uresničevanje. Opredeljuje ključne aktivnosti na področju upravne organiziranosti, infrastrukture, družbenih dejavnosti in gospodarstva, ki bi skupno vodile k uspešni izvedbi ključnih projektov za hitrejši in skladnejši razvoj občine Hajdina. Pričujoča dolgoročna Strategija trajnostnega razvoja Občine Hajdina bo tako osnova za razvojno načrtovanje na vseh področjih življenja in dela in bo služila kot izhodišče za oblikovanje razvojnih projektov na lokalnem, regionalnem in državnem nivoju. Ker je Strategija trajnostnega razvoja Občine Hajdina dinamičen dokument, se ga bo v prihodnjih letih dopolnjevalo in usklajevalo, vendar v okvirih opredeljenih strateških ciljev.

1.1 Izhodišča in namen priprave

Strategija trajnostnega razvoja Občine Hajdina je temeljni dokument, ki celostno obravnava razvojne potencialne občine ter temu primerne strategije za prihajajoče obdobje med letoma 2014–2026. Na podlagi analiz stanja in projekcij so v njem zastavljene smernice za prihodnje delovanje, katerih cilj je me drugim zagotoviti enakomerni razvoj občine, konkurenčnost pri pridobivanju za občino ključnih projektov ter zastaviti jasno perspektivo za prihodnost. Glavni namen Strategije trajnostnega razvoja Občine Hajdina je zagotoviti trajnostni razvoj, in sicer predvsem:

- preboj občine med razvojno perspektivna območja,
- zagotoviti skladnejši razvoj celotne občine,
- povečati sodelovanje občine v območnih in regijskih aktivnostih,
- zagotoviti možnost koriščenja regijskih, državnih in mednarodnih razvojnih spodbud za projekte v občini.

Pomembno je, da razvojni program in njegovi cilji dejansko predstavljajo skupne usmeritve celotne občine ter tako s programi in projekti za njihovo uresničevanje utira pot hitrejšemu razvoju Občine Hajdina na obravnavanih področjih. Za vse občinske in druge institucije na območju občine bo Strategija trajnostnega razvoja Občine Hajdina osnova za:

- hitrejši in usklajen razvoj celotnega območja občine, tako občinskega središča kot tudi lokalnih središč in ruralnih območij,
- večjo stopnjo koordinacije in učinkovitejše skupno delovanje,
- krepitev medobčinskega sodelovanja in pripravo skupnih medobčinskih projektov na območju medobčinskega partnerstva in celotne regije,
- koriščenje regionalnih in državnih instrumentov sofinanciranja aktivnosti za skladnejši regionalni razvoj,
- usklajenost in povezanost z občinsko prostorsko strategijo in redom,
- vključevanje občinskih programov in projektov v regijski razvojni program ter ostale sektorske programe na regionalni in nacionalni ravni.

Strategija trajnostnega razvoja Občine Hajdina služi kot podlaga za delovanje občine in drugih lokalnih institucij in organizacij, s čimer je mogoče zagotavljati boljšo koordinacijo in večjo učinkovitost delovanja. Strategija je hkrati podlaga za pripravo projektov, preko katerih se bo lahko Občina Hajdina vključila v programe regionalne politike na nacionalni in evropski ravni. Vendar so v programu večinoma opredeljene aktivnosti, ki so pomembne predvsem in samo za lokalno skupnost, in jim sedanjí regionalni in nacionalni programi ne posvečajo pozornosti. V prihodnje pa se pričakuje večjo pomoč in sodelovanje regije in države pri izvajanju določenih aktivnosti.

Pri uresničevanju Strategije trajnostnega razvoja Občine Hajdina se moramo prvenstveno opreti na lastne sile, saj gre za našo prihodnost, ki si jo moramo zagotoviti predvsem sami. Izvajanje programa zahteva medsebojno povezovanje in sodelovanje. Le z usklajenim delovanjem in trdno povezanostjo nosilcev lokalnega razvoja bomo lahko dosegli cilje, ki smo si jih zastavili sami. Pri tem je potrebno aktivno vključevati vse interesne skupine v občini, vključevati posameznike z njihovimi idejami, sposobnostmi in znanjem, se odpirati v zunanje okolje ter omogočiti vsakomur, da po svojih močeh prispeva k razvoju skupnosti. Samo s skupnim delovanjem in prizadevanji vseh bomo lahko zmanjšali gospodarski in razvojni zaostanek in si zagotovili ugodnejše razvojne pogoje v prihodnje. Izdelavo Strategije trajnostnega razvoja Občine Hajdina so narekovale razmere v občini, kot tudi novi pristopi na področju regionalnega razvoja in spodbujanja skladnega razvoja v Sloveniji. V kolikor se občina želi aktivno vključiti v procese na regionalni, nacionalni in evropski ravni, mora imeti dorečene svoje razvojne cilje in programe, drugače bo ostajala na obrobju dogajanja in razvojno zaostajala.

1.2 Cilji priprave

Najpomembnejši cilji Strategije trajnostnega razvoja Občine Hajdina so:

- skupna opredelitev osnovnih smeri razvoja in razvojnih prioritet Občine Hajdina za obdobje do leta 2026;
- aktiviranje lokalnega prebivalstva za odkrivanje in odpravljanje razvojnih omejitev in prepoznavanje priložnosti za razvoj;
- aktiviranje človeških, materialnih in finančnih sredstev za izkoriščanje lokalnih razvojnih potencialov za doseganje blaginje in skladnega razvoja občine, ob zagotavljanju zdravja in socialne varnosti ljudi, varovanja okolja in kulturne ter naravne dediščine.

Cilje bomo realizirali z:

- razvijanjem partnerstev v lokalnem območju za posamezna področja,
- opredelitvijo in doseganjem konsenza o razvojni viziji in ciljeh razvojnega programa občine Hajdina, opredelitvijo razvojnih strategij za doseganje ciljev, opredelitvijo razvojnih priložnosti ter obstoječih in potencialnih omejitev,
- identifikacijo in zagotavljanjem človeških, materialnih in finančnih virov ter institucionalnega okvira za izvajanje programov in ukrepov,
- s spremljanjem izvajanja ukrepov in merjenjem dosežkov, ugotavljanjem odmakov od načrtovanih rezultatov in sprejemanje ukrepov za preprečevanje neželenih posledic.

1.3 Metodologija in potek priprave

Predstavljen dokument je izdelan po metodologijah, ki se uporabljajo za izdelavo regionalnih razvojnih programov, upošteva pa tudi strateške prioritete iz državnih razvojnih programov in evropskih razvojnih dokumentov.

S strani države so bila za izdelavo regionalnih razvojnih programov izdelana minimalna navodila o obvezni vsebini in metodologiji priprave RRP, ki so v skladu z zahtevami naročnika upoštevana tudi v pripravi Strategije trajnostnega razvoja Občine Hajdina. Velikega pomena pri pripravi Strategije trajnostnega razvoja Občine Hajdina je tudi timsko delo v različnih strokovnih skupinah in povezovanju le-teh. Pri tem si pomagamo z različnimi pristopi predstavitev primerov praks od drugod, metodami celovitega podjetniškega pristopa pri vodenju razvojnih projektov pa vse do generiranja idej, ipd.

Pri pripravi analitičnega dela je pripravljen posnetek stanja na osnovi sedanjega stanja in nekaterih ključnih zgodovinskih mejnikov ter obstoječih uradnih podatkov s primerjalno analizo stanja z občinami znotraj Spodnjega Podravja. Še veliko pomembnejši je drugi del dokumenta z opredeljenimi razvojnimi prioritetami in iz tega izhajajočimi konkretnimi programi. Izdelan je ob vključevanju in angažiranju strokovnjakov in različnih ciljnih javnosti. Te omogočajo izmenjavo različnih mnenj in pridobitev novih idej, hkrati pa tudi utemeljitev razvojnih prioritet in razvojnih strategij. Gre za odgovore na vprašanja: **kaj bomo spremenili, kako bomo to naredili, kaj potrebujemo za to, kako bomo to financirali, kako bomo sodelovali, itd.**

Metodologija, s katero smo izvedli analizo podatkov je SWOT, kjer se identificirajo prednosti, slabosti, priložnosti ter nevarnosti Občine Hajdina. Priložnosti smo povezali s prednostmi, nato smo konverzijsko strategijo uporabili za prepoznavanje slabosti ter nevarnosti. Pomembno je, da je identifikacija prednosti in slabosti ter priložnosti in nevarnosti temeljila na objektivni oceni zbranih podatkov, ne pa na osebnem mnenju posameznikov ali delovne skupine. SWOT postopek je tako pri vseh kategorijah omogočil vrsto predlogov, ki so pripomogli k pripravi celotne razvrstitve občinskih prednosti, priložnosti, ki izvirajo iz prednosti ter slabosti in nevarnosti, na katere mora biti občina pripravljena. Učinek tega procesa je identifikacija občinskih prioritet in strateških ciljev, ki so skladni s splošno merljivimi vmesnimi cilji, ki:

- se neposredno nanašajo na identificirane priložnosti in ki gradijo na prednostih občine ter
- poskušajo nevtralizirati predvidene nevarnosti ter slabosti občine.

Končni produkt je Strategija trajnostnega razvoja Občine Hajdina, kot dokument, v katerem je opredeljena lastna identiteta Občine Hajdina s prioritetskimi razvojnimi področji, ki bodo pomembno vplivala na razvoj občine v prihodnosti. Vse to je namreč osnova za konstruktivno in ustvarjalno sodelovanje vseh udeležencev pri nadaljnjem razvoju Občine Hajdina.

1.4 Proces informiranja in vključevanja javnosti

Ker je priprava Strategije trajnostnega razvoja Občine Hajdina strokovno zahtevna naloga smo pred pripravo strateškega dela dokumenta seznanili strokovne službe občinske uprave, druge občinske institucije in zainteresirane posameznike, z namenom priprave Razvojnega programa Občine Hajdina za obdobje 2014-2026. V procesu priprave Strategije trajnostnega razvoja Občine Hajdina, smo posebno pozornost posvetili vključitvi strokovne javnosti v pripravo. V ta namen smo ustanovili posebno delovno skupino, ki jo sestavljajo kompetentni posamezniki in predstavniki različnih organizacij ter njihovi sodelavci. Pri sestavi strokovne skupine smo upoštevali kriterije geografske pokritosti celotne občine in ustrezno strokovno podporo za vsa podpodročja. Člani strokovne skupine so se redno srečevali na delovnih sestankih, velik del medsebojne komunikacije pa je potekal tudi po elektronski pošti.

2 PREDSTAVITEV OBČINE HAJDINA

2.1 Predstavitev občine Hajdina

Občina Hajdina leži na 229,8 m nadmorske višine v jugovzhodnem delu Dravskega polja in na vzhodu meji na Mestno občino Ptuj, na severozahodu na občino Starše, na zahodu na občino Kidričevo ter na jugu na občino Videm.¹ Razprostira se na 21,8 km² površine, na terasah na desni strani reke Drave, kar jo po velikosti uvršča na 196 mesto med slovenskimi občinami in na 38 mesto med občinami, ki se nahajajo znotraj statistične regije Podravje.² Današnja Občina Hajdina obsega 1.272 hišnih števil v 7 naseljih, ki so vsa ruralno urbanizirana: Draženci, Gerečja vas, Hajdoše, Skorba, Slovenja vas, Spodnja Hajdina in Zgornja Hajdina.³

Naselje **Draženci** v jugovzhodnem delu Dravskega polja, večina na trasi jugozahodno od glavne ceste Ptuj – Gruškovje (Macelj). Gre za vas, ki z enakomerno razporejenimi hišami poteka od Zgornje Hajdine proti Vidmu.

Gerečja vas je dolga obcestna vas, razpotežnjena po notranji dravski terasi ob krajevni cesti kilometer zahodno od ceste Ptuj – Maribor. **Hajdoše** so dolga, razpotežnjena, pretežno ravninska vas na dravski terasi ob regionalni cesti Ptuj – Maribor. **Skorba** leži ob regionalni cesti Ptuj – Maribor, med Spodnjo Hajdino in Hajdošami, ob potoku Studenčnica. Zaradi nekdanjega toka Drave je njena terasa vijugasta. Skorba je znana po centralnem vodnem črpališču, ki zagotavlja vodo za bližnjo in daljno okolico. V Skorbi je sedem plitvih vodnjakov in štirje globinski vodnjaki. **Slovenja vas** je speljana na vzhodnem delu Dravskega polja in leži na dravski terasi ob odvodnem prekopu zlatoliške hidroelektrarne. Skoznjo pelje magistralna Ptuj – Maribor in leži na obrobju občine. Posebnosti so vodni stolp ob magistralni cesti, industrijska cona na obrobju vasi, ki meji na Zlatoličje, in odvodni kanal hidroelektrarne. V zahodnem delu naselja se je iz nekoč Mercatorjevih skladišč razvila manjša industrijska cona, v kateri imajo sedež različna podjetja. **Spodnja in Zgornja Hajdina** predstavljata eno najpomembnejših cestno prometnih križišč v SV Sloveniji. Na **Spodnji Hajdini** je razvito vrtnarstvo, medtem ko kmetijskih površin ni tako veliko. Danes je naselje **Zgornja Hajdina** mešano kmetijsko in podjetniško. Večina prebivalcev je zaposlenih. Del naselja nad železniško progo je poseljen z mlajšimi družinami - prebivalci so zaposleni na Ptuj, v Kidričevem in drugje. Nekaj je samostojnih podjetnikov in družb z omejeno odgovornostjo. Glavne značilnosti so farna cerkev Sv. Martina in Osnovna šola Hajdina, na Hajdini so tudi sedež Občine Hajdina, pošta in pokopališče. Leta 2006 je bil svojemu namenu predan PSC Hajdina, v katerem so našli prostor občinska uprava, pošta, splošni zdravnik, zobozdravnik, frizer, dimnikarsko podjetje, lekarna, prodajalna Mercator in gostišče. Na trgu se nahaja tudi granitna skulptura opremljena z vodomatom, ki e delo Viktorja Gojkoviča.¹

Občina Hajdina je bila ustanovljena leta 1998, na njenem območju pa danes, po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije, živi 3.736 prebivalcev, kar je 5,38% celotnega prebivalstva Spodnjega Podravja. Po število prebivalcev se Občina Hajdina uvršča na 135 mesto med slovenskimi občinami in na 23 mesto med občinami, ki se nahajajo znotraj statistične regije Podravje. Gostota poselitve na območju Občina Hajdina znaša 171,3 prebivalcev na km², kar jo uvršča med srednje gosto naseljene občine v Sloveniji.³

2.2 Zgodovina občine Hajdina

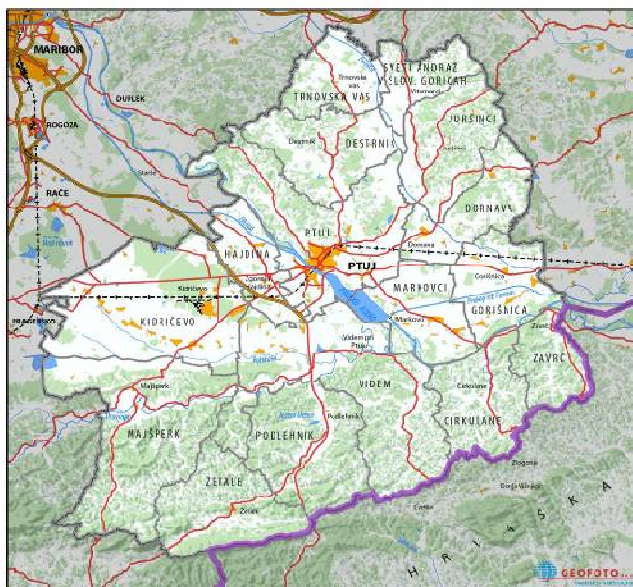
Številne arheološke najdbe in izkopavanja že od sredine 19. stoletja naprej in arheološke raziskave pred različnimi zasebnimi in javnimi posegi v prostor na desnem dravskem terasastem obrežju od Zgornjega in Spodnjega Brega, na Spodnji in Zgornji Hajdini in v širši okolici od Skorbe, Gerečje vasi in na jugu do Dražencev ter Draženskega polja so odkrila in odkrivajo bogato arheološko dediščino ter nizajo vedno nova spoznanja o življenju v preteklosti na tem prostoru. Zgodovina Hajdine je neločljivo povezana s Ptujem in enako bogata – od prazgodovinskih najdb, ostalin mogočne Petovione, katere začetki so bili ravno na tem območju in o čemer še priča na mestu najdbe ohranjeni I. mitrej (bogu Mitri posvečeno svetišče iz sredine 2. stoletja, ki je kulturnozgodovinski spomenik svetovnega pomena) do srednjega in novega veka.

Na slednja opozarja impozantna cerkev svetega Martina. Sedanjo stransko kapelo, ki je šest stoletij nazaj bila zgrajena kot prezbiterij takratne gotske cerkve, krasi šest kapitelov, ki so izklesani v obliki fantastičnih glav s človeškimi in živalskimi značilnostmi. Tovrstne podobe so bile v srednjeevropski arhitekturni plastiki pogoste, vendar le redko zasledimo tako plastično modelirane in z obilo kiparske domišljije zasnovane kakor prav na Hajdini. Sedanja mogočna cerkvena stavba je bila zgrajena konec 19. stoletja, v začetku 21. stoletja pa je popolno prenovo doživelo občinsko središče.

Prostor današnje občine Hajdina je bil naseljen v vseh arheoloških obdobjih. Kamnita orodja iz mlajše kamene dobe so najstarejše najdbe, prve naselbine so iz bakrene dobe. Poselitev se je nadaljevala v bronasti dobi, iz katere so grobovi iz kulture amih grobišč. Naselbine z grobovi in gomilami so še iz železne, halštatske dobe (8. do 6. stoletje pred našim štetjem). Znana je tudi naselbina z istodobnim grobiščem iz mlajše železne dobe. Okoli leta 15 so na to območje prišli Rimljani, ki so ob jantarni poti zgradili vojaški tabor legije 8 Avguste, ki ga v povezavi z izvolitvijo Vespazijana za cesarja leta 69 v pisnih virih prvič omenja rimski zgodovinar Tacit in do katerega je bil speljan vodovod legije 13 Dvojne. V mestnem predelu rimske Petovione, v poslovno-svetiščni četrti vicus Fortunae, so stali ilirska carina in svetišča, med njimi I. in II. mitrej ter svetišče Nutric. V zgodnjekrščanski cerkvi je deloval škof Viktorin Ptujski (konec 3. stoletja). Rimska grobišča so bila vzdolž sedanje ceste proti Pragerskemu. Iz zgodnjersrednjeveškega obdobja je grobišče, kamor so pokopavali še v 10. stoletju. Leta 1898/99 je bil na Spodnji Hajdini odkrit prvi mitrej in je ohranjen *in situ*, torej na mestu najdbe. V 2. stoletju našega štetja so ga postavili uradniki ilirske carine, ki je takrat delovala v Petovioni. Posvečen je bogu svetlobe Mitri, ki je prišel na zemljo, da ustvari nov svet. Svetišče je triladijsko s poglobljenim srednjim delom. V njem so postavljeni spomeniki, ki so jih verniki posvetili bogu Mitri, skali, iz katere se je rodil, ter njegovima pomočnikoma, genijema Kavtu in Kavtopatu, kar je razvidno tudi iz napisov na spomenikih samih. Med najpomembnejšimi spomeniki v prvem mitreju sta kip rojstva Mitre iz skale in kip Mitre, ki na hrbtu vleče bika – Transitus. Slednjega je občina heraldično predelanega postavila v svoj grb in zastavo.⁴

2.3 Občina Hajdina v regijskem prostoru

Občina Hajdina spada v Podravsko regijo. Regija je razdeljena na tri sub-regije oz. partnerstva. Občina Hajdina, skupaj s 15 občinami znotraj Upravne enote Ptuj, sestavlja območno razvojno partnerstvo Spodnje Podravje.

Slika 1: Spodnje Podravje

Spodnje Podravje predstavlja znotraj Slovenije območje s skupnimi razvojnimi problemi na eni ter razvojnimi možnostmi na drugi strani, ki se lahko najbolj učinkovito udeležijo v korist vseh prebivalcev območja le, če se območje konstituira kot regija in če oblikuje lastno razvojno strategijo ter programe, s katerimi bo čim bolj samostojno usmerjalo svoj prihodnji gospodarski, socialni, kulturni, prostorski in okoljski razvoj.

Območje Spodnjega Podravja, ki obsega 647 km², je sorazmerno gosto naseljeno in predvsem v kmetijstvu usmerjeno območje, ki vključuje Haloze in dele Slovenskih goric ter ravnine ob Dravi in njenih pritokih na Ptujem polju.⁵

2.4 Naravnogeografske značilnosti Občine Hajdina

Dravsko polje predstavlja poleg Ptujkega, Murskega in Apaškega polja eno od tektonskih udorin v severovzhodni Sloveniji. Udorina Dravskega polja je nastala v zgornjem pliocenu in sicer ob framskem prelomu, ki na zahodu predstavlja tektonsko ločnico med Dravskim poljem in Vzhodnimi Alpami oz. pohorsko tektonsko enoto, ob dravskem prelomu, ki na severovzhodu loči Dravsko polje od Slovenskih goric, in ob polskavskem prelomu na jugu. Prav dravski tektonski prelom poteka vzdolž severovzhodnega dela Občine Hajdina. Svet v okolici Dravskega polja prečka plitva sinklinala na črti Maribor – Gornja Radgona. Drava na stiku Slovenskih goric in Dravskega polja prereže vse pomembne stratigrafske enote od spodnje miocenskih do pliocenskih. Posamezni terasni nivoji na Dravskem in Ptujkem polju kažejo tudi na neo-tektonsko aktivnost depresije. Severovzhodni del ozemlja Občine Hajdina leži na ozkem pasu aluvialne ravnice Drave, večina ozemlja pa pripada osrednjem delu Dravskega polja, ki ga sestavljajo tri do štiri terase. Osrednji del Dravskega polja, ki pokriva tudi večino zahodnega in južnega dela Občine Hajdina, sestavlja prod s peskom, na severovzhodu pa tudi vložki gline. Geološka vrtanja po letu 1990 so pokazala, da so pliokvartarne prodne in peščene plasti debele več deset metrov. S sedimentnimi kamninami nekaj deset metrov globoko pa se litološka zgradba seveda ne konča. Okoli 1600 m globoke vrtine v Stražunskem gozdu pri Mariboru so namreč pokazale, da se litološka zgradba Pohorja nadaljuje tudi proti vzhodu, pri čemer čedalje bolj tone. Pod nekaj kvartarnimi sedimenti se do globine okoli 500 m nahajajo terciarne sedimentne kamnine, miocenski laporji, meljasti glinovci in karbonatni meljevci z vložki peščenjakov in peskov. V spodnjem delu miocenskih plasti ponekod leži dacitni tuf. Tanki plasti bazalnega konglomerata sledi vse do največjih globin plast metamorfnih kamnin. Pas metamorfnih kamnin proti vzhodu vedno bolj tone.

Dravsko polje sodi v območje s tipičnimi subpanonskimi klimatskimi potezami, kar se najbolj manifestira v letnem temperaturnem in padavinskem režimu. Zanj je značilna relativno visoka letna temperaturna amplituda, oz. topla poletja in mrzle zime.

Območje občine Hajdina v hidrografskem smislu pokriva tisti del območja rečnih teras, kjer zaradi prodnate podlage razen reke Drave ni vodotokov, saj ti že zahodno od tod poniknejo v dravsko poljskem produ. Večina i potokov je presahnila po letu 1966, ko so gradili kanal za HE v Zlatoličju.⁶

3 OCENA STANJA IN RAZVOJNIH MOŽNOSTI OBČINE HAJDINA

3.1 Ocena stanja s primerjalno analizo občin Spodnjega Podravja

3.1.1 Razvoj človeških virov

V Občini Hajdina živi 3.736 prebivalcev, kar predstavlja 0,18% prebivalstva Slovenije ter 1,15% prebivalstva regije Podravje. Velikih sprememb v številu prebivalcev v občini Hajdina od leta 2000 pa do danes ni opaziti. Gostota naseljenosti je 171,4 prebivalstva na km², kar pomeni da spada Občina Hajdina med gosteje naseljene občine v Spodnjem Podravju, gostota naselitve je tudi večja od povprečja v Podravju in Sloveniji. Naravni prirast v Občini Hajdina je sicer pozitiven, občina pa beleži negativen selitveni prirast. Povprečna starost prebivalcev Občine Hajdina je 42,8 let, kar je višje od povprečja v Podravju in Sloveniji, kjer povprečna starost znaša 41,8 let. Če primerjamo podatke o prebivalcih po starostnih skupinah ugotovimo, da v Občini Hajdina živi 14,3% prebivalcev starih od 0-14 let, 68,7% je starih med 15 in 64 let, le-ti predstavljajo aktivno prebivalstvo, starejših od 65 let je 17,1%. Starejša populacija prebivalcev v Občini Hajdina iz leta v leto narašča, kar je tudi značilno za vse občine Spodnjega Podravja, celotne regije ter Slovenijo.³

Tabela 1: Prebivalstvo: Izbrani kazalniki na dan 1.1.2013

Kazalnik	Občina Hajdina			Slovenija	Podravje
	Skupaj	Moški	Ženske		
Število prebivalcev	3.736	1.847	1.889	2.058.821	323.238
Gostota naseljenosti			171,4	101,6	149,0
Delež prebivalcev, starih 0-14 let (%)	14,3	14,7	13,9	14,5	13,2
Delež prebivalcev, starih 15-64 let (%)	68,7	70,3	67,0	68,4	68,9
Delež prebivalcev, starih 65 let ali več (%)	17,1	15,0	19,1	17,1	17,9
Delež prebivalcev, starih 80 let ali več (%)	36	2,3	4,8	4,5	4,4
Povprečna starost (leta)	42,8	41,7	43,8	42,1	42,9
Indeks staranja	119,3	102,2	136,9	118,1	135,6
Naravni prirast	11			3.248	-264
Selitveni prirast	-22			2.059	624

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, 2013

V Občini Hajdina je skupaj 1.556 gospodinjstev, med njimi prevladujejo veččlanska enodružinska gospodinjstva (57,13%), sledijo enočlanska gospodinjstva (31,62%). V Občini Hajdina živi skupaj 1091 družin, med njimi je največ zakonskih parov z otroki, sledijo zakonski pari brez otrok, ter enostarševskih družin (mater z otroki).

Po izobrazbeni strukturi prebivalstva, starejšega od 15 let, je imela Občina Hajdina v letu 2011 največji delež (31%) prebivalstva s srednjo strokovno in srednjo splošno izobrazbo, kar je malo več od slovenskega povprečja in malo manj od regije Podravje. Pri podatkih o doseženi izobrazbi pa lahko opazimo, da Občina Hajdina zaostaja za slovenskim povprečjem in regijo Podravje pri 3. stopnji visokošolske izobrazbe, kar lahko opazimo tudi pri drugih manjših občinah Spodnjega Podravja.³

Po podatkih Zavoda Republike za zaposlovanje je stopnja registrirane brezposelnosti v občini Hajdina znašala 9,6%, kar pomeni 155 brezposelnih oseb. Slovensko povprečje je višje za 1,9%. Stopnja brezposelnosti v Občini Hajdina je tudi nižja od povprečja občin Spodnjega Podravja kot tudi celotne regije Podravje. V občini je bilo leta 2012 1496 delovno aktivnih prebivalcev. To število je v primerjavi z letom 2007 upadlo zaradi povečanja brezposelnosti. Največ delovno aktivnih ima doseženo srednješolsko izobrazbo (65,57%), sledi višje in visokošolska izobrazba (25,44%) ter osnovnošolska izobrazba ali manj. Če brezposelnost analiziramo glede na izobrazbo je v Občini Hajdina največja brezposelnost med prebivalci, ki imajo doseženo 5. stopnjo izobrazbe, sledi 4. stopnja. 11,6% brezposelnih v Občini Hajdina ima 7. ali 8. stopnjo izobrazbe. Med registrirano brezposelnimi osebami je bilo največ starih med 55-59 let (18,71%), sledi starostna skupina med 25-29 let (17,42%).⁷

Na področju **predšolske vzgoje** Občina Hajdina razpolaga z javnim vrtcem Najdihojca Hajdina, ki posluje pod okriljem Osnovne šole Hajdina. V šolskem letu 2012/13 sta bila v vrtcu dva oddelka 1. starostnega obdobja, 1. kombiniran oddelk (1. in 2. starostno obdobje) ter je oddelk 2. starostnega obdobja. Skupaj vrtec obiskuje cca. 101 otrok. Osnovno šolo Hajdina obiskuje 238 učencev. V šolskem letu 2011/2012 je bilo v Občini Hajdina 41 diplomantov terciarnega izobraževanja, študentov je bilo v istem letu 163.

Občina Hajdina se ponaša z bogato kulturno tradicijo in dediščino. Razvita je mreža **kulturnih društev**, ki so zelo aktivna, prav tako pa je v občini tudi zelo dobro poskrbljeno za aktivno preživljanje prostega časa občanov Hajdine, saj deluje veliko športnih in drugih ljubiteljskih društev. Kulturna društva v občini Hajdina: Zveza kulturnih društev Občine Hajdina kot krovna organizacija, Kulturno društvo Draženci, Kulturno društvo Skorba, Kulturno društvo Stane Petrovič Hajdina, Kulturno društvo Valentin Žumer Hajdoše, Folklorno društvo sv. Martina občine Hajdina.

Športna društva v občini Hajdina: Športna zveza Občine Hajdina, kot krovna organizacija, Športno društvo Draženci, Športno društvo Gerečja vas, Športno društvo Hajdina, Športno društvo Hajdoše, Športno društvo Skorba, Športno društvo Slovenja vas, ŠD Nova Hajdina, Tenis klub Skorba, Karate klub WKSA Hajdina, Klub malega nogometa Draženci, Avto moto društvo Hajdina ter Planinsko društvo Hajdina (ni član Športne zveze).

Gasilska društva

Gasilstvo s svojim osnovnim poslanstvom - pomagati v nesreči, obstaja v Občini Hajdina že 90 let. Leta 1912 je bilo ustanovljeno društvo na Hajdini, leta 1931 v Gerečji vasi, leta 1971 v Slovenji vasi in leta 1986 v Dražencih. Vsa gasilska društva v občini Hajdina povezuje in jim nudi enotno učinkovito varstvo pred požarom občinsko gasilsko poveljstvo: Občinsko gasilsko poveljstvo, Prostovoljno gasilsko društvo Draženci, Prostovoljno gasilsko društvo Gerečja vas, Prostovoljno gasilsko društvo Hajdoše, Prostovoljno gasilsko društvo Hajdina, Prostovoljno gasilsko društvo Slovenja vas. Le - to se z vsemi našimi društvi po hierarhiji navzgor vključuje v Območno gasilsko zvezo Ptuj. Vanjo so poleg naše občine vključena tudi društva in poveljstva Mestne občine Ptuj, občine Markovci in občine Zavrč.⁸

3.1.2 Gospodarstvo

Na območju Občine Hajdina je v letu 2012 poslovalo 300 poslovnih subjektov, kar je za 9% več kot v letu 2008. Poslovni subjekti na območju Občine Hajdina, predstavljajo 6,02% vseh poslovnih subjektov na območju Spodnjega Podravja. Po skupinah poslovnih subjektov prevladujejo samostojni podjetniki posamezniki, ki predstavljajo kar 50% vseh poslovnih subjektov na območju Občine Hajdina. Sledijo jim gospodarske družbe in zadrage ter društva.⁹ V primerjavi z letom 2008 se je najbolj povečevalo število gospodarskih družb in zadrug in sicer za 14,29%, ter število samostojnih podjetnikov posameznikov, ki se je povečalo za 10,67%. Število pravnih oseb javnega prava je v letu 2012 v primerjavi z letom 2008 ostalo nespremenjeno.¹⁰ Na območju Občine Hajdina je leta 2011 poslovalo 146 samostojnih podjetnikov posameznikov in 64 gospodarskih družb.

Tabela 2: Osnovni podatki o poslovanju samostojnih podjetnikov v letu 2011

Območje	podjetniki		zaposleni		prihodki zneski v 1000 EUR	čisti prihodki od prodaje zneski v 1000 EUR	Vrednost aktive na dan 31.12.2011 zneski v 1000 EUR
	število	delež v %	število	delež v %			
Podravje	11.240	100,00	8.320	100,00	818.348	800.538	607.329
Spodnje Podravje	2.320	20,64	2.363	28,40	196.572	192.311	148.939
Hajdina	146	1,3	130	1,6	12.503	12.267	15.981

Vir: Ajeps, 2012

Samostojni podjetniki v Spodnjem Podravju so v letu 2011 skupaj zaposlovali 130 ljudi, kar predstavlja 5,5% vseh zaposlenih pri samostojnih podjetnikih v Spodnjem Podravju. Po številu samostojnih podjetnikov je na območju občin Spodnjega Podravja na prvem mestu Mestna občina Ptuj, medtem ko se je po podatkih Ajpes-a Občina Hajdina med občinami Spodnjega Podravja uvrstila na četrto mesto po številu samostojnih podjetnikov posameznikov in na peto mesto po številu zaposlenih pri samostojnih podjetnikih posameznikov.⁵ Samostojni podjetniki posamezniki so na območju Občine Hajdina v letu 2011 ustvarili 12,2 mio EUR čistih prihodkov od prodaje.

V letu 2011 je na območju Občine Hajdina 110 samostojnih podjetnikov ustvarilo **podjetnikov dohodek** v višini 766.000 EUR, kar predstavlja 6,58% podjetnikovega dohodka na območju občin Spodnjega Podravja in 1,36% v celotni regiji Podravje. Negativni poslovni izid je na območju Občine Hajdina izkazalo 36 samostojnih podjetnikov v višini 244.000 EUR.

Gospodarske družbe na območju Občine Hajdina so v letu 2011 skupaj zaposlovale 208 ljudi, kar je v primerjavi z letom 2008 za 99 delovnih mest manj. Gospodarske družbe na območju Občine Hajdina so v enakem obdobju ustvarile 21.286.522 EUR prihodkov oziroma 1,59% celotnih prihodkov vseh gospodarskih družb v Spodnjem Podravju.⁹

Tabela 3: Poslovni izid gospodarskih družb v letu 2011

občina	št. gosp. družb	št. zap.	prihodki	čisti prih. od prodaje	čisti prih. od prodaje na tujem trgu	odhodki	čisti dobiček	čista izguba	neto čisti izid	neto dodana vrednost
2011										
Slovenija	57.798	449.235	78.630.658.553	74.994.881.932	24.971.579.658	77.716.605.984	2.621.743.810	2.164.576.060	457.167.750	16.851.816.904
Podravje	6.936	61.817	8.076.329.402	7.766.721.606	2.778.360.328	7.985.020.649	241.685.887	192.396.102	49.289.785	1.879.218.339
Spodnje Podravje	1.019	10.692	1.335.096.076	1.290.385.978	649.246.418	1.325.014.084	31.011.222	25.105.643	5.905.579	273.013.701
Hajdina	64	208	21.286.522	20.292.230	4.426.642	21.250.552	701.624	833.136	-131.512	4.568.543

Vir: Ajpes

Čisti prihodki od prodaje na tujem trgu, ki so jih izkazale gospodarske družbe na območju Občine Hajdina so v letu 2011 znašali 4.426.642 EUR oziroma 20,8% celotnih ustvarjenih prihodkov. Gospodarske družbe so v letu 2011 zabeležile negativni neto čisti izid v višini 131.512 EUR in se tako znašale na seznamu štirih občin Spodnjega Podravja, ki so v enakem obdobju izkazale negativni neto čisti izid. **Neto dodana vrednost** gospodarskih družb v Spodnjem Podravju je v letu 2011 znašala 273.013.701, kar je v primerjavi z letom 2008 za 7,12% manj, medtem ko so gospodarske družbe na območju Občine Hajdina izkazale neto dodano vrednost v višini 4.568.543 EUR, kar predstavlja 1,67% ustvarjene dodane vrednosti vseh gospodarskih družb na območju Spodnjega Podravja. **Neto dodana vrednost na zaposlenega** je na območju Občine Hajdina tako znašala 21.964,14 EUR. Od skupnih prihodkov, ki so jih v letu 2011 ustvarile gospodarske družbe na območju Občina Hajdina, so kar 78,59% mikro družbe, ki zaposlujejo 94,23% vseh zaposlenih v gospodarskih družbah. Po kazalniku **celotne gospodarnosti poslovanja** (prihodki/odhodki) odhodki niso presegali prihodkov, saj je kazalnik pri gospodarskih družbah na območju Občine Hajdina v letu 2011 znašal 1,00. Prihodki na zaposlenca so v letu 2011 znašali 102.388 EUR.⁹

V strukturi dodane vrednosti gospodarskih družb je prišlo od začetka krize do precejšnjih sprememb, še naprej pa podobno kot v strukturi celotne ekonomije, tako na območju Občine Hajdina, kot tudi v Spodnjem Podravju prevladuje nekaj večjih dejavnosti. 40,5% celotnih prihodkov gospodarskih družb so v letu 2011 ustvarile gospodarske družbe v dejavnosti **trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil (G)**, na področju katere je na območju Občine Hajdina poslovalo 15 gospodarskih družb, ki so zaposlovale 40 zaposlenih in ustvarile 1.010.515 EUR neto dodane vrednosti. Na drugem mestu po višini ustvarjenih prihodkov so gospodarske družbe v dejavnosti **promet in skladiščenje (H)**, ki so v letu 2011 ustvarile 22,33% prihodkov in zaposlovale 32 zaposlenih. S 17,42% celotnih ustvarjenih prihodkov gospodarskih družb sledi dejavnost **gradbeništva (F)**, katerih gospodarske družbe so na območju Občine Hajdina v letu 2011 zaposlovale 26% vseh zaposlenih v gospodarskih družbah. **Neto čisti izid** so v letu 2011 izkazale gospodarske družbe iz dejavnosti strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti (M), gradbeništvo (F), gostinstvo (I) in informacijske in komunikacijske dejavnosti (J). Najvišje čiste prihodke od prodaje na tujem trgu so ustvarile gospodarske družbe iz dejavnosti promet in skladiščenje (H), in sicer v višini 76,51% vseh ustvarjenih prihodkov od prodaje na tujem trgu.

Gibanje bruto investicij: Raven investicij predstavlja podlago za razvoj gospodarskih subjektov. Iz podatkov je razvidno, da podjetja tako na območju Občine Hajdina, kakor na območju celotnega Spodnjega Podravja in Podravja, ne vlagajo dovolj v izboljšanje ekonomske podlage za nadaljnji razvoj, s tem pa seveda postaja vprašljivo tudi odpiranje novih delovnih mest v prihodnosti. Negativna gibanja se kažejo v bruto investicijah v nova osnovna sredstva **po namenu investiranja** podjetij v Spodnjem Podravju.

Bruto investicije so se v letu 2010 (zadnji razpoložljiv podatek) v primerjavi z letom 2008 znižale za kar 47%, medtem, ko se je ta delež na ravni države zmanjšal za enak delež kot v celotni regiji Podravje, in sicer za 30%. Na območju občine Hajdina so bruto investicije v nova osnovna sredstva **po namenu investiranja** podjetij, v obdobju od leta 2009 do 2011 zabeležila padec za 97,7%. V obravnavanem obdobju so se najbolj znižale bruto investicije v nove zmogljivosti. Tudi struktura investicij je tako v Spodnjem Podravju, kakor tudi na območju celotne regije Podravje precej drugačna kot na ravni Slovenije. Tako v Podravju, kakor tudi v Spodnjem Podravju izstopajo investicije v gradbene objekte in prostore, ki zajemajo 65% v skupnem znesku investicij, medtem ko je delež naložb v stroje in opremo precej nižji od državnega povprečja (Slovenija 43,60%, Spodnje Podravje 30,45%). Zaskrbljujoč nizek pa je zlasti delež naložb v neopredmetena osnovna sredstva (raziskave, programska oprema, itd.). Na območju Občine Hajdina izstopajo investicije v gradbene objekte. Te so v letu 2011 predstavljale kar 97,6% vseh **bruto investicij v nova osnovna sredstva po skupinah osnovnih sredstev**.⁵

3.1.3 Turizem, kulturna in naravna dediščina

Turizem v Spodnjem Podravju je danes del svetovnega in evropskega tržišča, ki je znan po odmevnih mednarodnih prireditvah, termalni, etnološki, kulturnozgodovinski, enološko kulinarični ponudbi, uveljavljeno pa je tudi kot športno rekreacijsko in sprostitevno središče. Spodnje Podravje odlikuje, gledano s turistične perspektive, velika pestrost in raznolikost območja. Svet med Slovenskimi Goricami, Haložami ter Dravskim in Ptujskim poljem ponuja s svojimi naravnimi danostmi, kulturno dediščino, geografsko lego, obstoječo in rastočo kakovostno turistično ponudbo ter gostoljubnostjo raznolike možnosti za trajnostni razvoj turizma v regiji.⁵

Območje Spodnjega Podravja je z vidika turizma prepoznano predvsem kot območje bogate kulturne dediščine v najširšem smislu, pri čemer v zadnjih letih močno pridobiva na pomenu predvsem nesnovna kulturna dediščina. Pri dosedanjem razvoju turizma je potrebno izpostaviti dvojnost - na eni strani razvoj termalnega/zdraviliškega turizma, ki je zlasti v zadnjih nekaj letih bistveno pripomogel k statistiki turističnih zmogljivosti, prihodov in prenočitev v Spodnjem Podravju, na drugi strani pa izletniški turizem in turizem na kmetijah, ki sicer temelji na pokrajinskih značilnostih območja, vendar pa še vedno predstavlja premalo aktiviran razvojni potencial. Med glavne dejavnike in usmerjevalce razvoja turizma na območju Občine Hajdina je potrebno izpostaviti veliko doživljajsko vrednost pokrajine, kulturno in naravno dediščino, kulinarične posebnosti, obstoječo nepremično kulturno dediščino in pa prebivalstvo, ki je ključni nosilec storitev, idej in pobud. Na področju razvoja turizma je ključna opredelitev tistih razvojnih potencialov, ki so vezani na okoljski, socialni in kulturni kapital Občine Hajdina in tistih, ki lahko pripomorejo k hitrejšemu, predvsem pa ustrežnejšemu, sonaravno usmerjenemu razvoju območja kot celote.⁵

Zgodovina Hajdine je neločljivo povezana s Ptujem in enako bogata – od prazgodovinskih najdb, ostalin mogočne Petovione, katere začetki so bili ravno na tem območju in o čemer še priča na mestu najdbe ohranjeni I. mitrej (bogu Mitri posvečeno svetišče iz sredine 2. stoletja, ki je kulturnozgodovinski spomenik svetovnega pomena) do srednjega in novega veka. Na slednja opozarja impozantna cerkev svetega Martina. Sedanja stransko kapelo, ki je šest stoletij nazaj bila zgrajena kot prezbiterij takratne gotske cerkve, krasi šest kapitelov, ki so izklesani v obliki fantastičnih glav s človeškimi in živalskimi značilnostmi. Tovrstne podobe so bile v srednjeevropski arhitekturni plastiki pogoste, vendar le redko zasledimo tako plastično modelirane in z obilo kiparske domišljije zasnovane kakor prav na Hajdini. Sedanja mogočna cerkvena stavba je bila zgrajena konec 19. stoletja, v začetku 21. stoletja pa je popolno prenovo doživelo občinsko središče. Temu poseben pečat daje umetnina akademskega kiparja in častnega občana Viktorja Gojkoviča.

Po hajdinskih vaseh lahko obiskovalec najde veliko zanimivega – lepo urejena vaška jedra, kapele in križe, športne parke in igrišča ter naravna območja - po enem od njih, imenovanem Berl, sta speljani tudi pohodna in učna pot. Še bolj kot petje vodomca v Berlu pa privablja vesela govorica Hajdinčanov. Ti so bili vedno znani kot samozavestni, podjetni in odločni ljudje, ki jih je zanimalo vse, kar je bilo novo. Tudi zato ima šolska dejavnost na Hajdini zavidljivo 300-letno tradicijo. Posebej pa je domačine vedno veselilo druženje, kar se kaže v aktivnem delovanju kar 36-ih društev, čeprav ima občina samo 3.736 prebivalcev, in številnih prireditvah, ki jih le-ta organizirajo.

Statistični podatki o prenočitvenih zmogljivostih, prihodih in nočitvah kažejo, da spada Občina Hajdina v Spodnjem Podravju med tistih 10 občin, ki razpolaga s turističnimi namestitvenimi kapacitetami.⁵

Tabela 4: Prenositvene zmogljivosti

Območje Leto 2011	Število sob	Zmogljivosti ležišča - skupaj
Hajdina	39	86
Spodnje Podravje	614	1.531
Podravje	3.035	8.059
Slovenija	42.720	118.817

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, 2011

Občina Hajdina tako razpolaga z 5,61% vseh celotnih nočitvenih kapacitet v Spodnjem Podravju, ki so zraven hotela na razpolago še v ostalih nastanitvenih objektih.³

Tabela 5: Prihodi in prenočitve domačih in tujih turistov

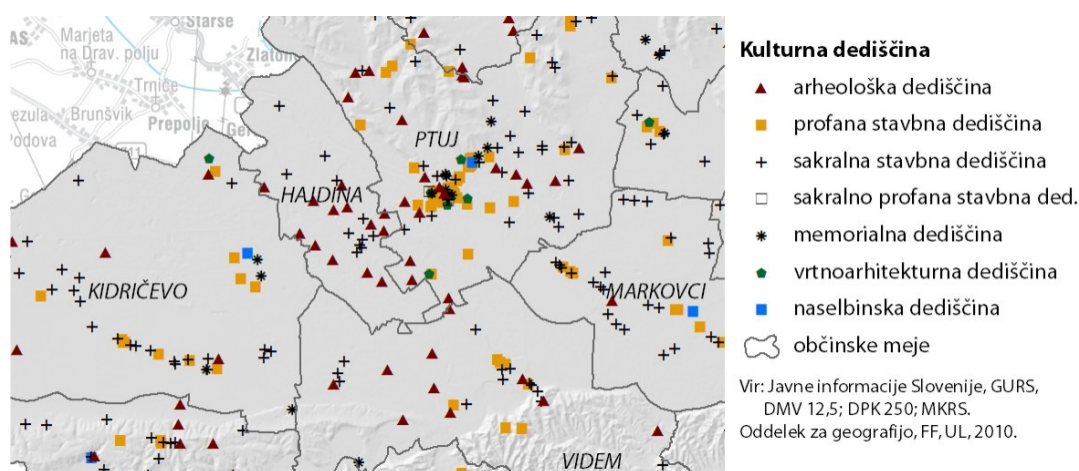
Območje Leto 2011	Prihodi turistov SKUPAJ	Prihodi turistov DOMAČI	Prihodi turistov TUJI	Prenočitve turistov - SKUPAJ	Prenočitve turistov DOMAČI	Prenočitve turistov TUJI
Hajdina	4.072	314	3.758	4.810	436	4.374
Spodnje Podravje	59.580	25.683	33.897	152.630	75.234	77.396
Podravje	203.415	71.161	132.254	503.545	202.168	301.377
Slovenija	3.217.966	1.181.314	2.036.652	9.388.095	3.924.164	5.463.931

PDB – povprečna doba bivanja, Vir: Zlati kamen²

Po podatkih za leto 2011 so prihodi turistov na območju Občine Hajdina znašali 4.072, kar predstavlja 6,83% vseh turističnih prihodov v Spodnjem Podravju. Prevladujejo prihodi tujih turistov, katerih je kar 92,28%. V Spodnjem Podravju znaša delež tujih turistov 56,89% in ne presega deleža tujih turistov v Podravju, kjer ta delež znaša 65,01% in ne v Sloveniji, kjer znaša 93,29%. V primerjavi z letom 2008 se je delež tujih turistov v Spodnjem Podravju povečal za 2,96%. Delež prihodov domačih turistov v Spodnjem Podravju znaša 43,10 in se je v primerjavi z letom 2008 zmanjšal za slabe 3 odstotne točke. Delež prenočitev tujih turistov na območju Občine Hajdina znaša 90,93%, medtem ko ta delež v Spodnjem Podravju znaša 50,7% in je malenkost nižji od slovenskega, ki znaša 58,2%. Občina Hajdina predstavlja z 4.810 ustvarjenimi prenočitvami 3,15% skupnega števila prenočitev v Spodnjem Podravju in 0,95% skupnega števila prenočitev na območju celotne regije Podravje.⁵

Ključnega pomena pri obstoječi turistični ponudbi in pa potencialnem bodočem razvoju turizma na območju Občine Hajdina je kulturna dediščina v najširšem smislu, ki sama sebi predstavlja »kulturni kapital« območja, z vidika razvoja turizma pa gre za »potencial«, ki je do neke mere že v rabi, kar nam izkazuje sedanja turistična ponudba, deloma pa bi ga veljalo intenzivneje vključiti v turistične razvojne strategije območja. Kulturni potencial Občine Hajdina moramo iskati tako na področju nepremične, premične in žive dediščine, kot v bogati zgodovini delovanja kulturnih in dediščinskih institucij, društev in posameznikov. Na področju nepremične kulturne dediščine lahko izpostavimo izjemno veliko koncentracijo dragocenih objektov kulturne dediščine. Večina zavarovanih objektov kulturne dediščine predstavlja še nerabljen, predvsem turistični razvojni potencial. Prostor, na katerem stoji Hajdina, je bil že od nekdaj naseljen. Ob prazgodovinski naselbini so tu odkrili še prazgodovinsko grobišče. Skozi Hajdino je potekala glavna trgovska pot od Baltika proti Jadranskemu morju, tako imenovana Jantarska cesta. Z različnimi ljudmi so se v mestu pojavljali tudi različni običaji in verovanja. V Petovionih so vojaške posadke, legije, cariniki in trgovci častili nov kult - mitraizem, katerega pet svetišč je bilo najdenih. Odkritje prvega mitreja na Spodnji Hajdini sega v konec prejšnjega stoletja. Spomenike na Hajdini, datirane v leto 157, so postavili verniki, ki so bili posvečeni v različne stopnje mitraične vere. Gradbene ostaline mitreja so zelo dobro ohranjene, zato so obdržali mitrej na mestu izkopa, in situ. Jeseni 1899. leta so ga obdali z zaščitno stavbo, ki so jo leta 1910 zamenjali s sedanjo. V mitreju stoji eden najlepših mitraičnih spomenikov, kip Mitre, ki vleče bika. Približno 20 metrov južno od I. mitreja stoji II. mitrej, ki so ga odkrili leta 1902. Najdbe kažejo, da je deloval od približno petdeset let kasneje kot prvi odkriti mitrej do sredine 4. stoletja. II. mitrej je bil preseljen v lapidarij Pokrajinskega muzeja Ptuj.

Cerkev svetega Martina na Hajdini: Korenine civilizacije, kulture in verovanja tukajšnjega naselja z okolico segajo v davno 4. stoletje pred Kristusom. Na prostoru današnje cerkve pa so bili odkriti grobovi celo iz še starejše bronaste dobe. V antiki se tod razprostira del bližnjega rimskega Ptuja – Poetoviae. Iz tega časa se odlikuje predvsem 1913. leta najdeni tempelj boga Mitre. Hajdina se kot Ghandin prvič omenja leta 1164. Leta 1190 so kraj dobili Žički kartuzijani in 1202. leta se kraj že deli na Spodnjo in Zgornjo Hajdino. Najstarejša oblika imena je najdena na nagrobniku župnika Rajevca, ki je dal leta 1645 postaviti kapelo sv. Roka v spomin na kugo v teh krajih. Šola je tukaj obstajala že 1705. leta. Prav na robu vzvišenega prostora z lepim razgledom po okolici je bila prvotna cerkev ob nekdanji rimski cesti zgrajena okoli leta 1000, v času kužne epidemije. Na njenem mestu je bila leta 1390 pozidana nova gotska cerkev in z njo znameniti gotski prezbiterij. Le-ta je z zvezdasto-rebrastim obokom najstarejši v Sloveniji. Prav te konzolne maske predstavljajo neprecenljivo vrednost v naši umetnosti in hkrati nakazujejo povezavo Hajdine in bližnje Ptujске Gore. V samem prezbiteriju so še ogleda vredni fragmenti srednjeveškega gotskega slikarstva in dokaj dobro ohranjen kamnit tabernakelj. V cerkvi križne oblike je znameniti gotski prezbiterij postal stranska kapela, od prvotne cerkve pa je ohranjen tudi zvonik. Vsa cerkev in oprema sta v gotskem oziroma neogotskem slogu, enako oltarji, ki so postavljeni po načrtih prof. Ortweina iz Graza.

Slika 2: Kulturna dediščina na območju Občina Hajdina

I. Mitrej

Najstarejši srednjeevropski in najmanjši ptujski mitrej na Spodnji Hajdini je v letih 1898 in 1899 odkril in izkopal dr. Wilhelm Gurlitt ter ga še istega leta pokril z zaščitno stavbo., ki so jo leta 1910 obnovili. Najverjetneje je bil zgrajen v času cesarja Publija Aelija Hadrijana (vladal od leta 117 do leta 138), saj so ga po zaobljubljenih napisih sodeč postavili upravniki, uradniki in namestniki ilirske carinske upravne (Portorium Publicum Illyrici), ki je imela v tistem času sedež v Petoviju. Ilirska carinska uprava je bila v začetku v rokah na oltarjih omenjenih zakupnikov Antonina Rufusa in Sabinija Veranusa, tretji, ki pa ni omenjen, je bil Julij Saturninus. Namestniki carinske uprave so bili v večini osvobojeni sužnji, ki so glede na svoja imena prihajali iz vzhoda, kjer so vero v Mitro še dobro poznali. Leži na predzadnji dravski trasi, od koder se nam še danes odpira pogled na mesto Ptuj z markantnim srednjeveškim gradom. Vsa Mitrova svetišča, pa tudi 1. Mitrej v Petoviju, so bila troladijska in sicer s srednjo, poglobljeno ladjo in dvema višjima stranskima ladjama. Danes so ohranjeni temelji stranskih zidov svetišča v notranjosti terase, kamor je bila stavba vkopana, pa tudi deli nadgradnje. Levo in desno od vhoda, v poglobljenem delu mitreja, stojita stebrasta profilirana oltarja, ki imata v polkrožno zaključenih ovršjih ovnovi glavi in med njima akantov list ter napisano polje, iz katerega je razbrati, da sta ju carinska uradnika, osvobodena sužnja Venulus in Cresces, posvetila Mitrovima spremljevalcema Kavtu in Kavtopatu. Ob levi poglobljeni stranici stoji stebrast oltar, ki ima v ovršju izklesani polkrog, kar predstavlja nebesni svod ali mogoče daritveno votlino. V srednjem delu poglobljenega svetišča stoji oltar z napisom in odbitim vrhnjim delom, ki je verjetno prikazoval rojstvo Mitre iz skale. Na robu stranske stene mitreja je stebrast oltar, kjer na profiliranem vrhu stoji Mitra – mladenič kodrastih las s frigijsko čepico na glavi in v kratki prepasani vzhodnjaški tunik, obleki z dolgimi rokavi, pod katero nosi dolge hlače. V zadnjem delu svetišča pod glavno oltarno podobo stoji kip mladeniča z odbito glav, ki predstavlja Mitrovo rojstvo iz skale (petrae genetici). Iz kamnite gmote, ki jo ovija kača (simbol Zemlje), se dviga gola postava mladeniča – Mitre z iztegnjenimi rokavi, v katerih drži svoje simbole: bodalo in lok s tulom puščic.

II. Mitrej

Ker je zaradi porasta Mitrovih vernikov postal I. mitrej pretesen, so mu na južni strani, v neposredni bližini, zgradili nov in večji II. mitrej. Tako ga je leta 1901 imenoval najditelj in arheolog O. Fischbach. Tudi ta mitrej je tridelen s poglobljenim srednjim delom in skozenj tekočim svetim ali večnim studencem (fons perennis), kar dokazuje iz kamnitih plošč zloženo zajetje izvira, ob desni steni pa v plošče vsekane polkrožni žleb za odtok vode iz mitreja. Časovno sodi v prva desetletja 3. stoletja in je bil verjetno najdlje v uporabi. Po priznanju krščanstva je bil v 4. stoletju najbolj uničen. Ostaline II. mitreja so bile prenesene v kript cerkve dominikanskega samostana na Ptuj (Pokrajinski muzej Ptuj). Predstavljen je celostno, kar daje vtis prave podobe rimskega svetišča, vendar zgolj navidezno, saj zaradi notranje dolžine in širine cerkvene kripe II. mitrej ni predstavljen v naravni velikosti.

Cerkev Sv. Martina

Župnijska cerkev Sv. Martina na Hajdini je velika, svetla, obokana cerkev, zgrajena v obliki križa. Sedanja stavba je bila zgrajena v letih 1873 in 1874. V medaljonih na oboku so naslikani svetniki. Cerkevna oprema je enotna, oltarji in orgle so v neogotskem stilu. Cerkev in njena oprema sta bili v celoti obnovljeni v prvih letih 21. stoletja. Glavni oltar sv. Martina je nastal po načrtih profesorja Ortweina. Ob slavaloku stojita oltarja sv. Martina in sv. Jožefa, v južni stranski kapeli, ki se nahaja pod zvonikom, pa je oltar sv. Mihaela. Kot stranska kapela je na severni strani v cerkveno stavbo vključen prezbitarij stare hajdinske cerkve, ki je bila zgrajena okrog leta 1400. Od stare cerkve so morda ohranjeni tudi njeni zahodni deli, ki so najbrž vključeni v spodnji del zvonika. Ne moremo več ugotoviti, zakaj so ob gradnji nove cerkve ohranili stari prezbitarij – zaradi častitljive starosti svetišča, umetniškega čuta arhitekta ali naročnika, ali pa morda le zaradi srečnega naključja. Vsekakor so tedaj na Hajdini pred rušenjem rešili enega izmed najpomembnejših spomenikov iz časa okrog leta 1400 na slovenskem. Cerkev sv. Martina je bila v srednjem veku podružnica hoške pražupnije in je sodila v okvir oglejskega patriarhata. Že pred letom 1398 naj bi podružnica postala vikariat. Odvetniške pravice nad cerkvijo so bile v rokah gospodov Ptujskih, fevdalne rodbine s sedežem na Ptujskem gradu. Domnevati smemo, da so dali prav gospodje Ptujski sezidati predhodnico sedanje cerkve. Tik pred koncem 14. stoletja sta Bernard Ptujski in njegov bratranec Ulrik IV. Wallseejski s papeževim dovoljenjem začela graditi romarsko cerkev na Ptujski Gori.¹¹

Nekaj podatkov o novogradnji cerkve in opozorilo na potrebo po raziskavi in prezentaciji romanskih in gotških prvin prvotne župnijske cerkve (Branko Vnuk, december 2013.)

Na Hajdini tvori osrednjo vaško dominantno župnijska cerkev sv. Martina. Kljub neogotski podobi, ki jo je dobila v skladu z duhom časa druge polovice 19. stoletja, ko je v arhitekturi prevladoval historicizem, pa je cerkev dosti starejšega izvora, o čemer vizualno še zdaj priča stranska kapela – prvotni prezbitarij, eden najpomembnejših spomenikov pozne gotike na Slovenskem, ki je tudi ključ za razumevanje srednjeveške arhitekture romarske cerkve na Ptujski Gori.

Dne 20. marca 1870 je umrl hajdinski župnik Simon Kvar, ki je župnijo vodil dvaindvajset let. V tem času si je nabral veliko premoženje, saj je bil sposoben upravitelj, za univerzalnega dediča pa je v oporoki, ki je obsegala še številna druga volila, postavil župnijsko cerkev sv. Martina, vendar pod pogojem, da se v roku štirih let po njegovi smrti prične z gradnjo nove cerkve, saj drugače vse njegovo premoženje pripade njegovim sorodnikom. Njegov naslednik Andrej Vuk, ki je novo službo nastopil 31. avgusta 1870, se je takoj lotil naloge, da v roku, ki ga določa oporoka, zgradi novo cerkev. Tako je bila že čez tri tedne sklicana komisija, da bi proučila možnosti povečave cerkve. Na osnovi ministrske zahteve, da se mora zaradi starosti in ornamentike ohraniti stari prezbitarij, je bila sprejeta odločitev, da stari prezbitarij in zvonik spremenijo v stranski kapeli, med njima pa pozidajo novo cerkveno ladjo, s čimer bi nova cerkev dobila tlorisno zasnovo v obliki latinskega križa. Tako so že upali, da bodo naslednje leto lahko pristopili k novogradnji, vendar so nastopile številne težave in pritožbe, predvsem s strani občina Breg, ki se je uprla nameri in je pri c.k. okrajnem glavarstvu tudi protokolarno izjavila, da ne bo ničesar prispevala za novogradnjo. Zaradi tega so bila potrebna nova pogajanja, potrebno je bilo sklicati nove komisije, kar je stalo veliko denarja, rezultatov pa ni bilo. Šele leta 1873 je c.k. okrajno glavarstvo izdalo dovoljenje za povečavo cerkve, minuendo licitacija za gradbena dela pa je bila sklicana za 21. junij 1873. Na njej je bil kot najugodnejši ponudnik izbran gradbeni mojster Valentin Morandini iz Čakovca. Načrt za povečavo cerkve je izdelal (Friderik) Byloff, adjunkt pri mariborski gradbeni sekciji. Temeljni kamen je bil položen 7. avgusta 1873. Zaradi ugodnih vremenskih razmer so lahko gradbena dela zaključili novembra istega leta, ko so bili zgrajeni obodni cerkveni zidovi in je stavba dobila streho. Naslednje leto so nadaljevali z gradbeni deli, ki so jih popolnoma zaključili oktobra 1874. Cerkev je novembra 1874 posvetil mariborski škof Jakob Stepišnik. Leta 1886 pa so stari zvonik, ker so menili, da je prenizek, povišali za 5 metrov.

Glede na to, da se Zgornja in Spodnja Hajdina v pisnih virih omenjata skupaj z vitezi Hajdinskimi že v 12. stoletju, cerkev svetega Martina pa že kot samostojni vikariat župnije sv. Jurija v Hočah, ko je bil za prvega trajnega vikarja dne 4. maja 1342 na predlog hoškega župnika imenovan Henrik Bistriški, smemo z gotovostjo sklepati, da je bila prvotna romanska cerkev na tem mestu pozidana že v 12. oz. najpozneje v 13. stoletju. O visoki starosti cerkve pa govori tudi sam patrocinijski sv. Martina, ki sodi med najstarejše cerkvene patrone pri nas. Šele proti koncu 14. stoletja je bila cerkev gotizirana, ko so pozidali novi prezbiterij na mestu starega romanskega, nekeje v 15. stoletju pa je bil k cerkveni ladji na zahodni strani prizidan tudi poznogotski zvonik, ki je tudi še ohranjen. Kljub temu, da z izjemo franciscejskega katastra iz leta 1823 upodobitve stare hajdinske cerkve niso ohranjene oz. jih še ni uspelo identificirati, pa so ohranjena pisna pričevanja oz. opisi hajdinske cerkve izpred leta 1873.

Tako je že Simon Povoden opozoril, sklicujoč se na starejše pisce, da bi se naj na tem mestu nahajalo antično svetišče posvečeno boginji Izidi, ki ga zaradi neobičajno čvrste gradnje niso porušili, ampak so njegove obodne zidove zidane iz kamnitih kvadrov uporabili za cerkveno ladjo h kateri so prizidali sprednji (prezbiterij) in zadnji del (zvonik). Menil je, da bi lahko predpostavka o predhodnem poganskem templju držala oz. da ni povsem iz trte zvita, saj se na podstrešju cerkve v severni in jugozahodni steni še vidi antična gradnja, ki se dviguje visoko nad obok ladje, še posebej ker se na jugozahodni steni cerkvene ladje vidi znamenje boginje Izide. Če lahko v izvajanju historiografa Simona Povodna še nekoliko podvomimo, pa ne moremo dvomiti v opažanja deželnega konservatorja Karla Haasa, ki je leta 1857 prvi opozoril na romansko poreklo hajdinske župnijske cerkve, saj je zapisal, da so sledovi romanske konstrukcije vidni na zunanosti prezbiterija (temelji romanske apside) in podstrešju cerkve. Dragocen je opis Ferdinanda Raispa iz leta 1862, ki poleg gotskih elementov opozarja tudi na romanske ostaline cerkve. Raisp sicer podvomi v trditev hajdinskega župnika Jurija Hauptmanna, ki je leta 1686 spisal Hajdinsko kroniko, da bi naj na tem mestu stal Izidin tempelj, in sicer v sprednjem delu cerkvene ladje, saj, ker je celotno ostenje prebeljeno, tega ne moremo več z gotovostjo trditi – potrebne bi bile dodatne raziskave, ki bi to lahko potrdile. Je pa Raisp opozoril, da so ohranjeni sledovi romanske polkrožne apside pred tristranim zaključkom gotskega prezbiterija, ki še štrlijo iz zemlje do višine talnega zidca. Še posebej pomembno pa je njegovo opažanje, da je hajdinska romanska apsida enako zasnovana kot še ohranjena romanska apsida pri župnijski cerkvi v Veliki Nedelji, ki je datirana v čas okoli leta 1200. Raisp je podal tudi tlorisne dimenzije stare hajdinske župnijske cerkve, kar s pomočjo franciscejskega katastra in sedanjega tlorisa omogoča določitev tlorisnih gabaritov prvotne cerkve, višinskim gabaritom pa lahko sledimo na sedanjem cerkvenem podstrešju.

Vsekakor bo v prihodnosti potrebno resno razmisliti o prezentaciji in restavraciji najpomembnejšega dela cerkve, to je gotskega prezbiterija, ki je danes povsem razvrednoten, izvesti arheološke raziskave na območju pred prezbiterijem, da se poišče romanska apsida in ustrezno prezentirati originalno gotsko substanco cerkvenega zvonika.

Socialni potencial Občine Hajdina z vidika razvoja turizma

Z vidika razvoja turizma je velikega pomena tudi socialni potencial nekega območja, ki se lahko odraža v vključenosti prebivalstva v javno življenje lokalne skupnosti, stopnji zaupanja in občutku varnosti, občutku pripadnosti lokalnemu območju ter skozi družinske, prijateljske in soseske povezave. Podatki o registriranih društvih na območju Občine Hajdina kažejo na zelo razvejano društveno dejavnost. Gre za člansko močna društva, ki so vpeta v družabno življenje okolja, v katerem delujejo, hkrati pa s svojimi aktivnostmi pripomorejo k širši prepoznavnosti Občine Hajdina. Z vidika razvoja na območju Občine Hajdina igrajo pomembno vlogo predvsem tista društva, ki svoje dejavnosti usmerjajo na področje ohranjanja tradicije (običajev, jezika,...), organizirajo različne kulturne prireditve ali pa njihove članice in člani izdelujejo izdelke, ki jih lahko uvrščamo med »lokalne spominke« društev, ki so vezani na ohranjanje kulturne dediščine in tradicije območja.⁵

V Občini Hajdina deluje tudi Turistično društvo Mitra Hajdina. Že leta nazaj so bile prisotne ideje in spodbude, da bi Občina Hajdina poleg številnih prizadevnih in uspešnih društev imela tudi svoje turistično društvo. Turistično društvo Hajdina je prostovoljno, samostojno združenje, v katero se združujejo prebivalci občine Hajdina in tudi drugi, ki čutijo pripadnost temu okolju in želijo aktivno sodelovati pri razvoju turistične dejavnosti, oz. z namenom in ciljem pospeševati turizem v vseh njegovih pojavnih oblikah. Namen društva je: pospeševanje in razvoj turistične in sorodnih dejavnosti ter krepitev turistične ponudbe oziroma podobe občine Hajdina in varovanje okolja, naravne in kulturne dediščine ter ljudskih običajev. Na ta način društvo pripomore k izgradnji celostne turistično kulturne podobe vseh vasi občine Hajdina: Draženci, Gerečja vas, Hajdoše, Skorba, Slovenja vas, Spodnja Hajdina in Zgornja Hajdina.

Na območju Občine Hajdina, zraven turističnega društva deluje večje število društev, 4 društva (Društvo gospodinj Draženci, Društvo žena in deklet Gerečja vas, Društvo žena in deklet občine Hajdina in Društvo žensk Hajdoše) so taka, v katerih se povezujejo gospodinje, kmečke žene in pa podeželska mladina. To so društva, ki dejansko lahko veliko pripomorejo k ohranjanju kulturne dediščine. Zraven teh društev pa delujejo tudi druga društva, ki so za razvoj turizma v Občini Hajdina prav tako zelo pomembna: Twirling klub Hajdina, Društvo upokoencev, Lovska družina Boris Kidrič, Planinsko društvo, Etnografsko društvo Koranti Hajdina, Ribiško društvo Žejne ribice, TE-DE Korant klub...⁸

Naravna dediščina

Z naravovarstvenega vidika je s posebnimi ukrepi države v preteklosti v Spodnjem Podravju že bil zavarovan Krajinski park Šturmovci, ki se razprostira na 125 ha. Gre za prvenstveno varovanje in ohranjanje kulturne pokrajine, torej naravnega okolja, ki ga je skozi stoletja oblikoval človek. Druga oblika prepoznanosti naravnega okolja, predvsem rastlinskih in živalskih vrst ter njihovih življenjskih prostorov so območja Natura 2000. Gre za varstvena območja, kjer želimo ohraniti živalske in rastlinske vrste ter habitate, ki so z vidika Evrope redki ali pa že ogroženi. Srž varovanja je v tem, da se ohranjajo pogoji za rast in preživetje teh izjemnih živalskih in rastlinskih vrst, na varstvenih območjih pa človekova dejavnost ni izključena, dokler le ta ne ogroža narave (Natura 2000, 2009). Območja Natura 2000 v Spodnjem Podravju obsegajo 26,9. Območje Natura 2000 se razprostira tudi na območju Občine Hajdina, kjer zavarovana območja predstavljajo 0,016 km², območja Nature 2000 4,5 km² in ekološko pomembna območja 9, km².⁵

3.1.4 Kmetijstvo, gozdarstvo in razvoj podeželja

V Sloveniji je 74.646 kmetijskih gospodarstev (tj. kmetijskih podjetij in družinskih kmetij skupaj) ali skoraj 14% manj kot pred desetimi leti. Večina kmetijskih zemljišč v Spodnjem Podravju je v posesti družinskih kmetijskih gospodarstev, teh je v Spodnjem Podravju 4.162, kar je v primerjavi z letom 2000 za 928 kmetijskih gospodarstev manj. Od celotne površine zemljišč v uporabi prevladujejo kmetijska zemljišča katerih delež znaša 75,33%, vendar so se kmetijska zemljišča v uporabi v primerjavi z letom 2000 zmanjšala za 2.598 ha oz. za 9,16%.. Nerodovitnih površin je 2,01%, medtem, ko delež gozda obsega 22,66% vseh zemljišč v uporabi.⁵ Na območju občine Hajdina je 174 kmetijskih gospodarstev, kar predstavlja 4,18% vseh kmetijskih gospodarstev v Spodnjem Podravju. Število družinskih članov na družinskih kmetijah znaša 593, ki skrbi za rejo 1.065 glav velike živine (GVŽ). Na območju Občine Hajdina je v uporabi 1.447 ha zemljišč, od tega je 1.246 ha kmetijskih zemljišč, 164 ha gozda, 7 ha trajnih nasadov, 12 ha travnikov in pašnikov ter 36 ha nerodovitnih zemljišč.³

Tabela 6: Število kmetijskih gospodarstev

Območje	Število kmetijskih gospodarstev	Kmetijska zemljišča v uporabi (ha)	Število glav velike živine (GVŽ)	Družinski člani na družinskih kmetijah
Občina Hajdina	174	1.241	1.065	593
Spodnje Podravje	4.162	25.314	23.728	13.883
Podravje	12.318	80.515	79.849	41.750

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, 2010

Tako kot za celotno regijo je tudi za Občino Hajdina značilno, da se večina kmetijskih gospodarstev ukvarja s pridelavo žit, katerim sledi pridelava krmnih rastlin in industrijskih rastlin. Glede na tip kmetovanja tako na območju Podravja, Spodnjega Podravja in Občine Hajdina prevladuje mešan tip kmetovanja, kjer imajo kmetije različne vrste poljščin, ali redijo različne vrste živali. Za območje Občine Hajdina je značilno, da prevladujejo kmetijska gospodarstva, ki se ukvarjajo s spec. pridelovanjem, sledijo kmetijska gospodarstva, ki se po tipu kmetovanja uvrščajo v mešano rastlinsko pridelavo živinoreje ter 13 kmetijskih gospodarstev, ki se uvrščajo v spec. rejce pašne živine in spec. rejo prašičereje in perutnine.⁵ Največ gospodarjev kmetij na območju Občine Hajdina je starih več kot 65 let, njihov delež dosega 23,27%. V kategorijo od 45-55 let se uvršča 18,54% gospodarjev, medtem ko se v kategorijo pod 25 let se uvršča 16,69 % gospodarjev. Prevladujeta torej srednja in ostarela generacija gospodarjev.

Izpostaviti je potrebno dejstvo, da je povprečna starost gospodarja-upravitelja na kmetijskih gospodarstvih v Podravju 57 let, kar se je v primerjavi z letom 2000 povečalo za 1 leto. Takšna lastniška in starostna struktura neugodno vpliva na nadaljnji razvoj kmetijstva, ki zahteva modernizacijo in prestrukturiranje. Na območju Občine Hajdina, po podatkih Inštituta za kontrolo in certifikacijo v kmetijstvu in gozdarstvu, po podatkih za leto 2012 delujeta 2 ekološki kmetiji in 13 integriranih kmetij (Inštitut za kontrolo in certifikacijo v kmetijstvu in gozdarstvu, 2012).

3.1.5 Infrastruktura, okolje in prostor

Zakon o lokalni samoupravi v svojem 21. členu določa, da občina samostojno opravlja lokalne zadeve javnega pomena. Med nalogami, ki jih opravlja za zadovoljevanje potreb svojih prebivalcev je tudi skrb za varstvo zraka, tal, vodnih virov, varstvo pred hrupom, skrb za zbiranje in odlaganje odpadkov in druge dejavnosti varstva okolja. Podrobneje so njene naloge in pristojnosti v zvezi z varstvom okolja opredeljene v Zakonu o varstvu okolja (Ur. list RS, št. 32/93 in 1/96). Eno temeljnih načel tega zakona je tudi kolektivno ukrepanje in sodelovanje države, lokalnih skupnosti in povzročiteljev obremenjevanja okolja.¹²

3.1.5.1 Odpadki

Ravnanje z odpadki na nekem območju je obvezna lokalna javna služba. Na območju Spodnjega Podravja je za varstvo okolja in s tem tudi za ravnanje z odpadki pristojna Skupna občinska uprava Mestne občine Ptuj, ki povezuje vseh 16 občin Spodnjega Podravja.

Občine so pristojne za: organizacijo gospodarske javne službe prevoza, zbiranja in ravnanja z odpadki; potrditev cene ravnanja z odpadki; investicije v CERO; sodelovanje z javnostjo in ravnanje z odpadki v regiji. Sistem ravnanja z odpadki na območju Občine Hajdina temelji na ločenem zbiranju, ki se prične na izvoru, nadaljuje v zbiralnicah ločenih frakcij, od koder se odpadki odpeljejo v CERO GAJKE v nadaljnjo predelavo ali odstranjevanje komunalnih odpadkov. Število prebivalcev se na območju Občine Hajdina v zadnjih letih ni bistveno spremenilo, tudi v naprej, glede na demografske kazalce, ni predvidevati večjega povečanja števila prebivalcev. Rast števila prebivalstva torej na območju Občine Hajdina ne bi smela bistveno vplivati na povečanje skupnih količin odpadkov. Skupne količine odpadkov zbranih z javnim odvozom na območju Spodnjega Podravja, so v zadnjem pet-letnem obdobju ostale nespremenjene, kar dokazuje indeks 2011/2007, medtem ko se je na območju Občine Hajdina ta količina zmanjšala za 30%, delež količine odpadkov Občine Hajdina pa predstavlja 3,53% vseh odpadkov po občinah Spodnjega Podravja, zbranih z javnim odvozom. Razmerje med zbranimi in odloženimi odpadki na območju Občine Hajdina znaša 81% (% zbranih odpadkov odloženih na urejenih odlagališčih. V letu 2011 je znašala količina nastalih komunalnih odpadkov na prebivalca v Občini Hajdina 180 kg, kar je pod povprečjem Spodnjega Podravja, kjer ta količina znaša 279 kg odpadkov na prebivalca, kar je za 21% manj od vrednosti za celotno Slovenijo. V Sloveniji nastane nekaj manj komunalnih odpadkov kot je evropsko povprečje (352 kg/preb.).⁵

Ločeno zbiranje odpadkov

Na območju Spodnjega Podravja je obvezno ločeno zbiranje odpadkov. Odpadki se zbirajo ločeno v:

- zbiralnicah ločenih frakcij (ekološki otoki), kjer poteka zbiranje:
 - o papirja in drobne lepenke, vključno z drobno odpadno embalažo iz papirja ali lepenke,
 - o drobne odpadne embalaže iz stekla,
 - o drobne odpadne embalaže iz plastike in sestavljenih delov in
 - o drobne embalaže iz kovine.
- zbirnih centrih, kjer se zbirajo vse frakcije,
- premičnih zbiralnicah nevarnih odpadkov,
- na prevzemnih mestih odvoza preostanka mešanih odpadkov in v ločeni posodi bioloških odpadkov,
- na prevzemnih mestih odvoza papirja in plastike po sistemu »od vrat do vrat«.

Z uvedbo novega sistema zbiranja odpadkov »od vrat do vrat« v letu 2012, so se na območju Občine Hajdina ukinili ekološki otoki za ločeno zbiranje odpadkov, ki so bili postavljeni v letih 2001 in 2002. Ostala je samo zbiralnica za steklo pred poslovno-trgovskim centrom.

Odvoz kosovnih odpadkov

V okviru odvoza gospodinjskih odpadkov se enkrat letno izvaja tudi odvoz kosovnih odpadkov.

3.1.5.2 Oskrba s pitno vodo

Glavni viri pitne vode Spodnjega Podravja se nahajajo v podzemnih rezervoarjih Dravskega in Ptujkega polja. Za njih je značilno, da ležijo sredi intenzivno obdelanih kmetijskih površin. Vodooskrbni sistem Spodnje Podravje se oskrbuje s pitno vodo iz črpališča v Skorbi iz sedmih plitvih in petih globinskih vodnjakov. Dodatno k temu pomagajo k izboljšanju hidravličnih razmer in kvalitete pitne vode globinski vodnjaki v Novi vasi pri Ptuj, Lancovi vasi, Desencih, Podvincih, Gerečji vasi in Župečji vasi. Pitno vodo v omrežju sestavljata podtalnica dravskega polja in globinska podtalnica v razmerju 2:1. Količina odvzetih virov pitne vode je v Spodnjem Podravju leta 2011 znašala 2,420 milijona m³.⁵

Območje Občine Hajdina je bogato z zalogi kakovostne podzemne pitne vode, kar pove že podatek o obstoječih vodnih virih na njenem območju, tako da dolgoročna oskrba s pitno vodo v občini ni problematična. Raba vode v druge namene bo prilagojena zahtevi po zagotavljanju naravnega ekološko sprejemljivega pretoka Drave in pritokov ter ohranjanju čiste, pitne vode prihodnjim rodovom. To bo upoštevano tudi pri možnem vključevanju novih virov v oskrbo s pitno vodo.

Na območju Občine Hajdina je vodooskrbni sistem dolg 42.399 m, kar je v primerjavi z letom 2007 za 8.676 m več. Število priključkov na vodooskrbni sistem se je v primerjavi z letom 2007 povečalo za 4,52%. Sekundarno vodovodno omrežje se bo dograjevalo skladno s širitvijo poselitve na nova območja.

Obstoječa in planirana zazidalna območja se bodo tudi v bodoče dograjevala skladno s širitvijo poselitve na nova območja. Obstoječa in planirana zazidalna območja se bodo tudi v bodoče oskrbovala iz obstoječega vodovodnega omrežja. Dotrajano vodovodno omrežje se bo skupaj s hišnimi priključki obnovilo v okviru projekta konzorcija za zaščito podtalnice Drave in Ptujkega polja. Letna količina odvzetih virov pitne vode se je v primerjavi z letom 2007 zmanjšala za 25,19% in je v letu 2011 znašala 125.013 m³. Ker je omrežje vodooskrbnega sistema na območju Spodnjega Podravja zelo razvejano, zaradi česar prihaja v poletnih mesecih ob bistveno višji porabi vode do motenj v oskrbi z vodo, ki pa so predvsem transportnega značaja.⁵

V Občini Hajdina se zavedamo razsežnosti problema onesnaževanja podtalnice s sanitarnimi odpadki in fekalijami, saj se iz zaloga podtalnice na lokaciji naselja Skorba črpa voda za oskrbovanje 18.000 gospodinjstev v regiji. Občina Hajdina leži na območju Dravskega polja bogatem s pitno vodo, katera je osnovnega pomena za celotno Spodnje Podravje. Z urejanjem odvajanja odpadnih voda Občina Hajdina pomembno vpliva na neoporečnost podtalnice in na izboljšanje stanja okolja celotne.

3.1.5.3 Odpadne vode

Komunalne dejavnosti zagotavljajo in zadovoljujejo temeljne materialne pogoje življenja in dela v naseljih. To z drugimi besedami pomeni, da imajo komunalne dejavnosti svoje značilnosti, ki deloma izhajajo iz dejstva, da so vezane na naselja. Prostorske in siceršnje raznolikosti naselij in njihove frekvenčne distribucije ter ostale značilnosti poselitve v Sloveniji močno vplivajo na obseg in strukturo komunalne potrošnje in tudi na organizacijo dejavnosti. Na javno kanalizacijo je na območju Občine Hajdina priključenih 374 individualnih stanovanjskih objektov, 1 večstanovanjski objekt in 21 podjetij. Od leta 2007 se je število na javno kanalizacijo priključenih individualnih stanovanjskih objektov do leta 2012 povečalo iz 20 na 374, število na javno kanalizacijo priključenih podjetij pa iz 4 na 21.

Število priključenih gospodinjstev na kanalizacijo

Leto	Št. priključenih gospodinjstev na kanalizacijo	Št. nepriključenih gospodinjstev na kanalizacijo, kljub možnosti priključka
2000	0	9
2007	58	50
2012	407	316

3.1.5.4 Prostor in infrastruktura

Za Spodnje Podravje, kakor tudi za Občino Hajdina, velja podobna tendenca kot za večji del Slovenije, ki se kaže v tem, da so še vedno prisotne težnje po koncentraciji prebivalstva na manjšem delu in hkratne tendence po razseljevanju in redčenju prebivalstva na večjih območjih poselitvenega prostora. Pri novogradnjah in adaptacijah starejših zgradb je potrebno težiti k zagotavljanju optimalne **energetske varčnosti**, kjer je pomembno tudi, da graditelji uporabljajo lokalne in naravnim značilnostim prilagojene gradbene materiale, oblike, stile in tehnike gradnje. Ohranjanje lokalnih oblik in načinov gradnje ali obnove ima poleg vsega zelo pozitiven učinek na krajinsko podobo, ki bi povečala še turistično atraktivnost občine.⁵

Prometna infrastruktura

V primerjavi z letom 2007 se je dolžina lokalnih cest na območju Občine Hajdina povečala za 2,3 km, medtem ko se je v enakem obdobju dolžina javnih poti skrajšala za 10,2 km. Na področju javnih poti za kolesarje pa je zaznati največji napredek, saj jih je v obravnavanem obdobju nastalo v dolžini 6,9 km.

Tabela 7: Dolžine cest po kategorijah

Območje / občina	Občinske ceste – skupaj (km)		Lokalne ceste – LC (km)		Javne poti - JP (km)		Javne poti za kolesarje – KJ (km)	
	2007	2012	2007	2012	2007	2012	2007	2012
Hajdina	60,1	51,96	16,3	18,6	43,5	33,3	0,0	6,9
Spodnje Podravje	1.689,3	1.613,96	504,7	559,5	1.144,6	1.018,1	0,0	17,4

Vir: Občine Spodnjega Podravja

Z dograjevanjem avtoceste, mestnih obvoznih in izboljševanje kakovosti državnih in regionalnih cest, se okoljevarstvene razmere na področju pretočnosti prometa sicer izboljšujejo, še vedno pa promet ostaja pomemben onesnaževalec zraka, prometna infrastruktura pa velik porabnik prostora. Hitro rastoč promet in z njim povezano okoljsko obremenjevanje predstavlja eno večjih preprek sonaravnemu razvoju, v veliki meri pa je pogojen s širšimi nadregionalnimi prometnimi tokovi in od kakovosti ter pretočnosti prometnih poti.

Po besedah g. Janka Merca, dipl.inž.str., vodja CPV-kontrolnega organa pri IVD Maribor, je potrebno na celotnem območju Občine Hajdina izmeriti mejne in kritične vrednosti kazalcev hrupa in sicer:

- kazalce dnevnega hrupa,
- kazalce večernega hrupa,
- kazalce nočnega hrupa,
- kazalce hrupa dan - večer - noč.

Določiti je potrebno cestne odseke in točke neposrednega modela ocenitve posameznih točk povzročitve hrupa in morebitna področja presežkov mejnih vrednosti hrupa.

Območje ocenjevalnih mest za stanovanjske površine se naj izvede na osnovi definiranih lokacij, bližine sosednjih objektov od vira hrupa in namembnosti prostora.

Glavni vir hrupa v občini Hajdina predstavlja cestni promet. Vire hrupa se naj analizira in na osnovi mejnih vrednosti izvedejo aktivni in pasivni protihrupni ukrepi.

Naloga mora obsegati tudi sistematično obravnavanje posameznih območij na način, da se zanje ugotovi učinkovitost protihrupne zaščite in na podlagi tega izdelata prioriteten vrstni red za izvedbo ukrepov.

Izgradnja avtoceste na odcepu Slivnica-Draženci je s svojo izgradnjo leta 2009 bistveno pripomogla k razbremenitvi prometa po obstoječi glavni cesti G1-1 in G1-9 Maribor-Hajdina-Macelj in tako omogočila dokaj normalno življenje občanom naselij Slovenja vas, Hajdoše, Skorba in Spodnja Hajdina, ki živijo tik ob trasi ceste. Zgrajeni avtocestni odsek Slivnica - Draženci je dolg 19,85 km, začne se v razcepu Slivnica na mestu križanja z avtocesto A1. V nadaljevanju poteka južno od letališča Edvarda Rusjana Maribor proti zaselku Hotinjska Agrarna. Tu zavije proti vzhodu in poteka južno od zadnjih signalnih naprav letališča in naprej mimo Rač. Na severni strani naselja Marjeta na Dravskem polju se avtocesta obrne proti jugu, teče med naseljem Gerečja vas in Kungota pri Ptuj, kjer se trasa obrne proti jugovzhodu pod naselje Hajdina in v nadaljevanju prečka železniško progo. Na koncu se s košarasto krivino vklopi v obstoječo traso glavne ceste G1-9 vzhodno od Dražencev. Za dobro povezanost z ostalimi cestami in naselji so zgrajeni priključki Letališče Maribor, Marjeta, Zlatoličje in Hajdina, preko razcepa Draženci pa poteka tudi navezava na glavno cesto G1-2 Ptuj-Ormož.

Slika 3: Počivališče Dravsko polje

Slika 4: Razcep Draženci

Slika 5: Viadukt Zgornja Hajdina

Slika 6: Pogled iz Selske ceste

3.1.5.5 Energetika

Vse občine Spodnjega Podravja, vključno z Občino Hajdina, so izdelale in sprejele Lokalni energetski koncept, s katerim so določile energetske politike za naslednjih deset let in določile ukrepe, s katerimi bodo to politiko tudi izvajale. Ukrepi temeljijo na analizi dejanskega stanja, finančnih zmožnosti občine in so skladni z zavezami Strategije EU 20-20-20. V nadaljevanju prikazujemo podatke analize dejanskega stanja porabe toplotne in električne energije v Občini Hajdina. ⁶

Tabela 8: Poraba porabe toplotne in električne energije

občina	EM	TOPLOTNA ENERGIJA			ELEKTRIČNA ENERGIJA		
		gospodinjstva	podjetja	javne stavbe	gospodinjstva	poslovni odjem	javna razsvetljava
Hajdina	kWh/a	15.376.641	7.909.290	338.496	5.844.531	6.990.429	473.848
	%	65,09	33,48	1,43	43,91	52,52	3,57

Vir: LEA Spodnje Podravje, 2013

Na območju občin Spodnjega Podravja znaša povprečno energetsko število stalno ogrevanih javnih objektov 115,90 kWh/(m² a), medtem ko je povprečno energetsko število stalno ogrevanih javnih objektov na območju Občine Hajdina boljše od povprečja Spodnjega Podravja in znaša 72,4 kWh/(m² a). Energetske število občasno ogrevanih javnih objektov na območju znaša 31,18 kWh/(m² a), medtem ko se v Občini Hajdina povzpne nekoliko više in sicer na 34 kWh/(m² a).

Poraba toplotne energije v Spodnjem Podravju znaša 709.942 MWh/a, poraba električne energije pa 1.451.925 MWh/a. na območju Občine Hajdina se tako porabi 3,32% celotne porabe toplotne energije v Spodnjem Podravju in 0,91% celotne porabe električne energije Spodnjega Podravja. Skupna poraba energije na območju Občine Hajdina tako znaša 36.933 [MWh/a].⁶

3.2 Analiza prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti – SWOT analiza Občine Hajdina

Na podlagi opravljene analize stanja v predhodnem poglavju je v nadaljevanju podana analiza prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti za Občino Hajdina.

PREDNOSTI	SLABOSTI
• ugodna strateška in prometna lega občine • dobra dostopnost do javnih in zdravstvenih storitev • tradicija kulturnega dogajanja in močna koncentracija ljubiteljske kulture (tradicionalne prireditve in dogodki) • bogata naravna in kulturno zgodovinska dediščina • bližina večjega turističnega centra (Terme Ptuj, Golf Ptuj) • organiziran skupni promocijski nastop in trženje na domačem in na tujih trgih (vključenost občine v Regionalno destinacijske organizacijo) • ugodne naravne možnosti in tradicija za kmetijsko proizvodnjo • velik naravni potencial vodnih virov (dobra pitna voda in zaloge vodnih virov) • ustrezen sistem ločevanja odpadkov in visok delež vključenosti gospodinjstev v odvoz odpadkov • obnovljivi vir energije (bioplin iz rastlin in živalskega gnoja, sončna energija)	• višanje deleža starejše populacije • neugodna starostna struktura brezposelnih (visok delež brezposelnih nad 50 let, visok delež dolgotrajno brezposelnih) • primanjkuje ustreznih pripravljenih lokacij za poslovne dejavnosti, cene zemljišč in poslovnih prostorov so visoke, gradnja poslovnih objektov je (še vedno) povezana z dolgotrajnimi in zapletenimi postopki • neto dodana vrednost na zaposlenega v gospodarskih družbah je pod povprečjem Spodnjega Podravja • premalo razvita turistična infrastruktura in majhno število turističnih ponudnikov • nizka produktivnost kmetij zaradi majhnosti in velike razdrobljenosti kmetijskih posestev • opuščanje rabe in zaraščanje kmetijskih zemljišč
PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
• povezovanje med podjetij, občino in društvi v skupnih projektih • izkoristiti naravne in kulturno-zgodovinske potenciale • osredotočiti na doseganje visoke kohezivnosti družbe in dvigu konkurenčne sposobnosti gospodarstva, • izoblikovanje ugodnejšega okolja za tuje neposredne investicije (TNI) na splošno ter še posebej z namenom TNI v raziskave in razvoj (R&R) ter druge dejavnosti z visoko vsebnostjo inovacij - priliv sredstev tujih vlagateljev, izboljšanje investicijske klime, izboljšanje trga kapitala • povezovanje kmetijstva, turizma in ostalih storitvenih dejavnosti • intenzivno trženje športne infrastrukture in ponudbe • vključevanje materialne in nematerialne kulturne dediščine v oblikovanje regionalnih razvojnih priložnosti in prepoznavnosti turistične destinacije v mednarodnem okviru • zaloge vode za namakanje intenzivnih kultur in možnost pridelave zelenjave • sprejetje in kvalitetno izvajanje programa varstva okolja in prostorske strategije • načrtno in namensko urejanje prostora po sprejetih programih in usmeritvah	• nadaljnje zaostrovanje mednarodne konkurence, in nespodbudno podjetniško okolje v državi lahko ogrozijo preživetje in razvoj obstoječih podjetij ter upočasnijo nastajanje novih • zaradi kriznih razmer obstaja nevarnost, da občine in gospodarstvo ne bodo investirali v inovativno okolje, kar lahko še poslabša razvojne perspektive • nezadosten priliv kapitala in novih tehnologij lahko povzroči dodatne težave na področju gospodarstva in prepreči njegovo okrevanje • izguba prepoznavnosti tradicionalne kulturne krajine, banalizacija materialne in nematerialne kulturne dediščine pri razvoju turističnih programov in produktov ter izključevanje kulturne dediščine in najrazličnejših tradicij pri načrtovanju regionalnega razvoja, • zaradi kriznih razmer obstaja nevarnost, da občine in turistično gospodarstvo ne bodo investirali v turistično infrastrukturo, ponudbo in promocijo, kar lahko še poslabša razvojne perspektive na področju turizma v Spodnjem Podravju • opuščanje proizvodnje v kmetijstvu in izguba tradicionalnega podeželskega načina življenja, ter s tem zmanjševanje obsega najboljših kmetijskih zemljišč

4. RAZVOJNA VIZIJA OBČINE HAJDINA Z OPREDELITVIJO STRATEŠKIH CILJEV IN RAZVOJNIH PRIORITET

4.1 Razvojna vizija Občine Hajdina

Občina Hajdina – občina zadovoljnih ljudi

Občina Hajdina še bo naprej gradila svojo prihodnost kot odprto, prebivalcem in obiskovalcem privlačno območje, ki bo z odgovornim odnosom do okolja, varovanjem naravne in kulturne dediščine ter uravnoteženim izkoriščanjem svojih potencialov, sposobna zagotavljati pogoje za uravnotežen trajnostni razvoj gospodarstva, turizma in kmetijstva, ob hkratnem razvoju komunalne, prometne in gospodarske infrastrukture.

Vizijo bo občina uresničevala:

- (1) **Z razvijanjem pozitivne naravnosti, zavedanja lastne odgovornosti za svojo prihodnost in v prihodnost naravnega delovanja**
- (2) **Z izboljšanjem bivalnih pogojev na območju občine**
 - varstvo okolja in učinkovita raba virov,
 - prehod na nizkoogljično gospodarstvo,
 - izboljšanje prometnih razmer na področju cestne infrastrukture, v smislu zagotavljanja povečanja varnosti v cestnem prometu za vse udeležence,
 - uvajanje trajnostnih oblik in metod pri načrtovanju posegov v prostor,
 - razvoj trajnostnega turizma z izkoriščanjem potencialov naravne in kulturne dediščine,
 - povečanje socialne vključenosti in kakovosti bivanja mladih, ogroženih in ranljivih skupin prebivalstva.
- (3) **Z ukrepi za izboljšanje poslovanja in konkurenčnosti MSP ter spodbujanje naložbene dejavnosti v podjetjih**
- (4) **Z ukrepi za povečanje konkurenčnosti turizma in razvoj podeželja**
- (5) **S kreativno in odgovorno souporabo naravnega in kulturnega potenciala**
- (6) **Z večjim vlaganjem v raziskave, inovacije in tehnološki razvoj v skladu s pametno specializacijo in s povečanjem vpliva raziskav, razvoja in inovacij na kakovost bivanja¹³**

4.2 Poslanstvo Občine Hajdina

Občina Hajdina bo v skladu z Zakonom o lokalni samoupravi še naprej skrbela za opravljanje lokalnih zadev javnega pomena in še naprej zadovoljevala splošne potrebe svojih prebivalcev ter omogočala pogoje za razvoj.

Pri tem bo Občina Hajdina še naprej:

- upoštevala potrebe različnih skupin občanov in podjetij, jih obravnavala enakopravno in strpno,
- skrbela za zagotavljanje kakovosti in strokovnosti na vseh področjih,
- vključevala načela trajnostnega razvoja v svoje politike in prakse,
- delovala pregledno in branila javni interes.

4.3 Strateški cilji in razvojne usmeritve Občine Hajdina

Splošni cilj strategije Evropa 2020 je »Evropi pomagati, da premaga krizo in po njej postane močnejša navznoter in na mednarodni ravni, kar bo dosegla s spodbujanjem konkurenčnosti, produktivnosti, potenciala rasti, socialne kohezije in ekonomske konvergence. Ta strategija je odgovor na izziv preusmerjanja politik od obvladovanja krize na uvedbo srednje- in dolgoročnih reform, ki spodbujajo rast in delovna mesta ter zagotavljajo vzdržnost javnih financ«. Komisija je svoj predlog nove strategije EU za **zaposlovanje ter pametno, trajnostno in vključujočo rast** z naslovom **Evropa 2020**. Namen strategije ni samo lažji izhod iz krize, temveč tudi zgraditev temeljev za to, da se gospodarstva povrnejo na pot trajnostne rasti, ki bo ustvarjala delovna mesta. Strategija združuje ukrepe makro in mikroekonomske politike, hkrati pa se osredotoča na prednostne usmeritve, kot so **pametna rast** (razvoj gospodarstva, ki temelji na znanju in inovacijah), **trajnostna rast** (z ukrepi, usmerjenimi v podnebje, energijo in mobilnost oz. spodbujanje bolj konkurenčnega in zelenega gospodarstva, ki gospodarneje izkorišča vire), **vključujoča rast** (z ukrepi, usmerjenimi v zaposlovanje, usposabljanje in boj proti revščini oz. utrjevanje gospodarstva z visoko stopnjo zaposlenosti, ki krepi socialno in teritorialno kohezijo) ter **izhod iz krize**.¹³

Občina Hajdina bo pri svojih razvojnih usmeritvah upoštevala cilje razvojne strategije EU 2020, ter tako s svojim razvojnim dokumentom in sprejetimi ukrepi na posameznih področjih razvoja prispevala k njihovemu uresničevanju na lokalni ravni. Občina Hajdina bo tako sledila razvojnim usmeritvam EU in svoj nadaljnji razvoj usmerila v izvedbo aktivnosti, ki bodo ustvarile možnosti za uresničitev njenih strateških ciljev.¹³ Strateški cilji razvoja Občine Hajdina do leta 2026 so:

1. **Povečati podjetnost in konkurenčnost gospodarstva in družbe ter raven znanj in inovativnosti za hitrejši razvoj, z spodbujanjem naložbene dejavnosti v podjetjih ter večjim vlaganjem v raziskave, inovacije in tehnološki razvoj**
Občina Hajdina bo dosegla razvojni preboj na področju gospodarstva s podporo podjetništvu in inovativnosti, z vzpostavitvijo razvojnega jedra in ugodnega poslovnega okolja.
2. **Povečanje konkurenčnosti turizma in razvoj podeželja**
Občina Hajdina bo nadaljevala aktivnosti v smeri razvoja trajnostnega turizma, s kreativno in odgovorno souporabo naravnega in kulturnega potenciala območja (vključevanje materialne in nematerialne kulturne dediščine v programski razvoj turizma), ter k povezovanju kmetijstva, turizma in ostalih storitvenih dejavnosti.
3. **Povečanje zaposljivosti in dvig ravni znanja prebivalcev**
Občina Hajdina bo dvignila stopnjo zaposljivosti z zagotavljanjem kvalitetno in ustrezno usposobljenih ljudi glede na potrebe gospodarstva in družbe in izboljšanjem izobrazbene strukture in ravni znanja
4. **Zagotovitev ustrezne infrastrukture, ki bo omogočala konkurenčnost območja**
Občina Hajdina bo nadaljevala aktivnosti za zagotavljanje ustrezne infrastrukture in skrbi za okolje, ki je potrebna za družbeni in gospodarski razvoj in ki bo omogočala konkurenčnost območja kot lokacije za bivanje in poslovanje.
5. **Zagotovitev visokokakovostnih življenjskih pogojev vseh generacij in skupin**
Občina Hajdina bo svojo konkurenčno prednost gradila na zagotavljanju kakovosti življenja za vsa življenjska obdobja. Z višjo kakovostjo življenja bo povečala privlačnost za zaposlovanje in bivanje.

Svoje strateške cilje bo Občina Hajdina uresničevala preko treh razvojnih prioritet:

PRIORITETA I:	NAPREDNO GOSPODARSTVO IN ZNANJE ZA RAZVOJ
PRIORITETA II:	OKOLJE, PROSTOR IN INFRASTRUKTURA ZA RAZVOJ
PRIORITETA III:	KAKOVOST ŽIVLJENJA

4.4 Razvojne prioritete Občine Hajdina

4.4.1 RAZVOJNA PRIORITETA I: NAPREDNO GOSPODARSTVO IN ZNANJE ZA RAZVOJ

Cilj 1: Povečati podjetnost in konkurenčnost gospodarstva in družbe ter raven znanj in inovativnosti za hitrejši razvoj, s spodbujanjem naložbene dejavnosti v podjetjih ter večjim vlaganjem v raziskave, inovacije in tehnološki razvoj

Cilj 2: Povečanje zaposljivosti in dvig ravni znanja prebivalstva

Cilj: Povečanje konkurenčnosti turizma in razvoj podeželja

Občina Hajdina se zaveda, da bo le s celostnim pristopom zagotovila privlačno poslovno okolje in s tem ustavila negativne trende na področju dodane vrednosti in bega možganov. Samo privlačno poslovno okolje, je tisto, ki lahko omogoči spodbujanje podjetništva, razvoj novih podjetij in novih dejavnosti ter njihovega medsebojnega povezovanja za doseg konkurenčnih prednosti. Privlačno poslovno okolje se tako ne udejanja le skozi prioriteto »Napredno gospodarstvo in znanje za razvoj«, temveč tudi skozi drugi dve prioriteti, kar pomeni, da je potrebno pristopiti tako k ustvarjanju pogojev za dvig življenjskih pogojev v občini, kakor tudi zagotoviti ustrezno infrastrukturno opremljenost naselij, urejeno in čisto okolje, ustrezne prometne povezave ter upravljanje s prostorom.

Gospodarskemu razvoju bo Občina Hajdina namenjala posebno pozornost, saj zagotavlja pogoje za življenje in delo njenih prebivalcev. Zraven ukrepov za spodbujanje razvoja obstoječih podjetij, bo spodbujala tudi nastajanje novih in prihod zunanjih investitorjev, da bi tako zagotovila raznoliko gospodarsko strukturo, ki bo manj občutljiva na krizna in tržna nihanja. Strategija se usmerja v kakovostno sodelovanje z obstoječimi podjetji in samostojnimi podjetniki s ciljem nuditi jim možnosti za nadaljnjo rast in razvoj, v spodbujanje povezovanja med podjetji in v spodbujanje začetka ali nadaljevanje poslovne kariere mladih izobraženih kadrov v domačih podjetjih. Ukrepi bodo tako usmerjeni tudi v koordinirano in kakovostno delovanje podpornih institucij za razvoj gospodarstva, izobraževanje in usposabljanje ljudi ter razvoj podpornega okolja, ki omogoča gospodarstvu, da se nemoteno razvija. Ukrepi za gospodarski razvoj Občine Hajdina bodo tako prisotni na vseh sektorjih gospodarstva: podjetništvo, konkurenčnost turizma in razvoj podeželja.

Razvoj občine pa je tudi v veliki meri odvisen od njenega človeškega potenciala in sposobnosti njenih prebivalcev, da znajo izkoristiti priložnost v svojem in širšem regijskem, nacionalnem in evropskem okolju. Pri tem so izjemnega pomena predvsem mladi in usposobljeni kadri, ki jih je potrebno v največji možni meri zadržati v domačem okolju. Pri tem se mora občina povezovati tudi z drugimi subjekti znotraj Spodnjega Podravja in regije, saj so v regiji ustrezne institucije, ki delujejo na področju zaposlovanja in izobraževanja.

Občina Hajdina si bo prizadevala, da bo podpirala aktivnosti, ki bodo prispevale k uresničevanju zastavljenih ciljev tako na področju zmanjšanja brezposelnosti, kakor na področju dviga ravni izobrazbene strukture prebivalstva, predvsem k spodbujanju boljše informiranosti in prenosu znanj ter medgeneracijskemu sodelovanju na celotnem območju občine in izven nje. V okviru razvojne prioritete »Napredno gospodarstvo in znanje za razvoj« želi Občina Hajdina narediti preboj na področju razvoja podjetništva, turizma in podeželja, ter razviti dejavnosti, ki bodo doprinesle k višji dodani vrednosti. Prva razvojna prioriteta bo tako prispevala k večji konkurenčnosti celotnega območja ter dvigu njegove ekonomske moči preko ustrezne podpore ključnemu nosilcu razvoja, gospodarstva.

Glavni cilji:

- zmanjšanje brezposelnosti
- povečanje konkurenčnosti gospodarstva
- povečanje dodane vrednosti gospodarstva
- učinkovito in podporno okolje za razvoj podjetništva
- spodbujati podjetnike k sodelovanju in povezovanju
- povečati število novih delovnih mest ter ohranitev že obstoječih
- razvoj turističnih produktov, ki temeljijo na izkoriščanju naravnih in kulturnih potencialov občine, z ustrežno infrastrukturo,
- omogočiti kvalitetno ponudbo storitvenih in servisnih dejavnosti, ki bodo prispevala tudi h kvalitetnejši turistični ponudbi
- razvoj in prilagajanje kmetijske dejavnosti v luči prilagajanja okoljskim standardom in podnebnim razmeram ter dviga konkurenčnosti
- spodbujanje k celostnemu razvoju podeželja v povezovanju razvojnih akterjev pri načrtovanju in izvajanju strategij razvoja podeželja in načel trajnostnega razvoja za izboljšanje kakovosti življenja na podeželju
- povečati število novih delovnih mest v kmetijstvu in ohraniti obstoječa
- razviti ustrežno podporno okolje za razvoj dopolnilnih dejavnosti v kmetijstvu
- spodbujati povezovanje kmetijstva s turistično ponudbo
- povečati atraktivnost podeželja z namenom ohranjanja poselitve le tega
- povečanje števila registriranih dopolnilnih dejavnosti
- dvigniti izobrazbeno strukturo prebivalstva
- zmanjšanje neskladja na trgu dela
- zagotoviti informiranost in vključenost prebivalcev v izobraževalne programe glede na potrebe v družbi na vseh stopnjah izobraževanja in v vseh obdobjih

4.4.2 RAZVOJNA PRIORITETA II: OKOLJE, PROSTOR IN INFRASTRUKTURA ZA RAZVOJ

Cilj 1: Zagotovitev ustrezne infrastrukture, ki bo omogočila konkurenčnost Občine Hajdina kot lokacije za bivanje in poslovanje

Temeljno vodilo pri vseh odločitvah občinskega vodstva bo blaginja in dobrobit občanov, po načelu, da je občina učinkovit servis, katerega delovanje je namenjeno prav njim. Pomemben dejavnik dobrega počutja in visokih življenjskih perspektiv pa je prav bivalno okolje. To vključuje ustrezno infrastrukturno opremljenost naselij, urejeno in čisto okolje, ustrezne prometne povezave ter upravljanje s prostorom.

Pogoj za nemoteno delovanje in razvoj gospodarstva ter družbe predstavlja urejena infrastruktura v občini. Infrastrukturno opremljanje občinskega ozemlja je ena bistvenih pristojnosti občin, istočasno pa tudi nujen predpogoj za zagotavljanje visoke življenjske ravni in kakovostnega bivalnega okolja. Zato je urejena komunalna infrastruktura, energetska učinkovitost in skrb za okolje še naprej ena glavnih prednostnih nalog Občine Hajdina oz. njena pomembna strateška usmeritev. Druga razvojna prioriteta »Okolje, prostor in infrastruktura za razvoj« je povezana z okoljem, prostorom in infrastrukturo ter se nanaša na ravnanje z okoljem in na enakomerno pokritost osnovne, za življenje potrebne infrastrukture ter vidikom trajnostnega poseganja v okolje tudi preko izrabe obnovljivih virov energije in učinkovite rabe virov.

Občina Hajdina si bo prizadevala, da bo čisto, urejeno in primerno infrastrukturno opremljeno okolje izhodišče vsakega posega v prostor in bo postalo skrb slehernega prebivalca občine, saj samo tako lahko doseže visoko kakovost bivanja na svojem prostoru. Občina bo na vseh nivojih razvijala in poudarjala okoljske vrednote in jih istočasno ščitila s primernim režimom varovanja, pri čemer bo bistveno pozornost namenila ohranjanju vrednot prostora in vzorca poselitve, ki zagotavlja trajnostni razvoj in ohranjanje kulturne krajine.

Glavni cilji:

- izgradnja in posodobitev prometne infrastrukture za povečanje življenjskega standarda prebivalstva in za povečanje konkurenčnosti gospodarskih panog
- ustrezno urediti celotno podobo infrastrukture v Občini Hajdina in istočasno spodbujati uporabnike k ohranitvi kvalitete in dvigniti raven odgovornosti do javnega dobra
- uporaba okolju prijaznih prevoznih sredstev oz. promoviranje zdravega načina življenja
- izgradnja, posodobitev in avtomatizacija vodovodnega omrežja, enakomerno po celotnem območju občine
- povečanje deleža obnovljivih virov energije
- spodbujati energetske sanacije objektov
- spodbujanje rabe trajnostne energije v javnem in zasebnem sektorju ter gospodinjstvih
- trajnostno upravljanje s prostorom in naravnimi viri
- spodbujanje razvoja IKT ter enakomernejšega dostopa širokopasovnih omrežij in e-storitev
- povečati dodatno vrednosti kraja
- zagotavljanje rasti kvalitete življenja v občini
- povečanje interdisciplinarnosti in multifunkcionalnosti prostora
- dvig ravni urejenosti okolja
- slediti trendom prostorskega razvoja in planiranja ter rabe prostora v Občini Hajdina.

4.4.3 RAZVOJNA PRIORITETA III: KAKOVOST ŽIVLJENJA

Cilj 1: Zagotovitev visokokakovostnih življenjskih pogojev vseh generacij in skupin
--

Občina Hajdina si bo še naprej prizadevala ustvarjati pogoje za skupnost enakopravnih, zdravih, tolerantnih in solidarnih občanov, s ciljem ohranjanja in spodbujanja poseljenosti v občini ter ustvariti prostor zanimiv in privlačen za priseljevanje ljudi iz drugih občin. Svoj razvoj bo občina še naprej usmerjala v dvig ravni kakovosti življenja in ustvarjanja visokokakovostnih življenjskih pogojev vseh generacij in skupin prebivalstva. Zato bo občina še naprej vzpostavljala in ohranjala pogoje za neovirano druženje ter ustvarjalno in zdravo preživljanje prostega časa, za kakovosten osebnostni razvoj posameznikov ter za učinkovito delovanje interesnih skupin in društev. Zagotavljala bo varstvo za šibkejšje skupine in posameznike, dostop do zdravstvene in lekarniške oskrbe, ter spodbujala vključevanje prebivalcev v različne dejavnosti in procese odločanja.

V okviru tretje razvojne prioritete »Zagotovitev visokokakovostnih življenjskih pogojev vseh generacij in skupin« si bo Občina Hajdina prizadevala, da bo podpirala aktivnosti, ki bodo prispevale k uresničevanju zastavljenih ciljev na področju: spodbujanja partnerstev, socialne vključenosti, dostopnosti do javnih storitev, razvoju kulture in kulturne dediščine, podpore mladim ter povečanju zaposljivosti in zmanjšanju dolgotrajne brezposelnosti v občini. Občina Hajdina še bo naprej skrbela za objektivno, izčrpno in ažurno informiranje svojih občanov o delu župana in občinske uprave. Pri tem bo skrbela, da bo komunikacija potekala dvosmerno in s prebivalci vzpostavljala dialog. Ob pomembnejših odločitvah si bo Občina Hajdina prizadevala pridobiti konstruktivno mnenje javnosti, za kar pa bo poskrbela z ustrezno osveščenostjo svojega prebivalstva o pomenu njihovega aktivnega vključevanja v razvoj skupnosti.

Socialna varnost je pomemben element kakovostnega življenja posameznikov, zato so bo Občina Hajdina tudi v prihodnje prizadevala za socialno vključenost in varnost vseh občanov, predvsem pa bo poskrbela za socialno najbolj ogrožene skupine. Zdravje je človekova osnovna dobrina, dostopnost do zdravstvene oskrbe pa ena najbolj osnovnih človekovih potreb. Občina Hajdina bo še naprej zagotavljala pogoje za dostopnost vseh občanov do osnovne zdravstvene in lekarniške oskrbe, istočasno pa si bo prizadevala tudi za njihov nadaljnji razvoj. Šport in rekreacija sta pomembna dejavnika zdravega načina življenja, zato bo Občina Hajdina še naprej spodbujala športne in rekreativne dejavnosti in svoj razvoj usmerjala tudi k zagotavljanju pogojev tako za organizirano rekreativno in tekmovalno športno dejavnost, kot tudi za samostojno rekreacijo posameznikov na prostem.

Z zagotavljanjem infrastrukturnih pogojev in s spodbujanje športnega in rekreacijskega duha vseh občanov bo Občina Hajdina poskrbela za spodbujanje skrbi za lastno zdravje ter promocijo zdravega načina življenja. Kulturna in društvena dejavnost je v Občini Hajdina dobro razvita in občanom nudi kar nekaj možnosti za kulturno udejstvovanje. Občina Hajdina si bo še v naprej prizadevala za zagotavljanje ustreznih materialnih in prostorskih pogojev, za pestro ponudbo kulturnih vsebin. S podporo društvom bo omogočala ohranjanje visokega nivoja ponudbe na celotnem območju občine.

Cilji:

- *izboljšati kakovost življenja v občini*
- *ohranjanje in spodbujanje poseljenosti v občini*
- *varnost občanov*
- *kakovostna zdravstvena oskrba za vse občane*
- *zmanjšanje socialne ogroženosti prebivalstva*
- *zagotoviti možnosti za organizirano kulturno, športno in drugo interesno druženja občanov v prostem času*
- *promoviranje zdravega načina življenja in aktivnega staranja*
- *ohranjanje in spodbujanje delovanja kulturnih društev in skrb za ohranitev kulturne dediščine*
- *ohraniti ustrezno stopnjo informiranosti občanov*
- *dvigniti osveščenost prebivalstva o pomenu njihovega aktivnega vključevanja v razvoj skupnosti*
- *posebno pozornost nameniti starejšim, invalidom, socialno šibkim in mladim*
- *krepi status občine*

4.5 Horizontalni ukrepi

Izven prednostnih usmeritev oz. razvojnih prioritet Občine Hajdina smo opredelili 3 horizontalne ukrepe, ki po svoji vsebini predstavljajo podlago, podporo in povezovanje uresničevanja vseh treh prioritet. Horizontalni ukrepi podpirajo vse prednostne usmeritve in jih je potrebno izvajati prek koordinacijskih projektih skupin ter strokovnih služb Občine Hajdina (npr. kabinet župana, oddelek za gospodarske javne službe, računovodstvo, oddelke za družbene dejavnosti ter splošne zadeve,...). Potrebno je zagotoviti umeščenost horizontalnih politik in ukrepov v vse občinske akte, ki nastajajo po sprejemu te strategije.

Cilji horizontalnih ukrepov so:

Uvedba kakovostne in strokovne prostorske politike

Prostorska politika mora pozitivno prispevati k spremembi podobe občine, saj le kakovosten prostor in ohranjeni, predvsem pa sistemsko nadgrajeni tradicionalni krajinski vzorci ter posodobljeni in s tem privlačni ambienti krepijo prepoznavnost in pripadnost občini, ter privabijo nove obiskovalce in s tem potencialne bodoče prebivalce občine.

Uvedba kakovostne in strokovne prostorske politike ki bo:

- ohranjala in krepila identiteto urbanega grajenega prostora in njegove tehnične dediščine,
- ohranjala in krepila identiteto odprtega prostora in kulturne krajine, tako, da bo varovala njuno medsebojno skladnost izjemne krajine kot preplet krajinske in arhitekturne dediščine ter posodabljala posamezne ambiente,
- prepoznala podeželje kot vrednoto in ob tem ohranjala ravnotežje med naravno in počlovečeno rabo in zemljišč ter naravnimi značilnostmi,
- ohranjala podeželski prostor in z njimi povezala središče občine,
- preprečila stihijsko gradnjo z uvajanjem jasnih predpogojev arhitekturnih in urbanih elementov v prostorskih izvedbenih pogojih,
- upoštevala optimalno rabo raznoraznih naravnih virov in ob hkratnem ohranjanje narave,
- pri javnih ali investicijah s pretežnim javnim financiranjem upajala okolju prijazno gradnjo s poudarkom na t.i. «ogljicnem odtisu» in upoštevala uredbe o zelenem javnem naročanju – uporaba naravnih materialov za sanacije,

- v okviru prostorskih izvedbenih pogojev bo spodbujala okolju prijazno gradnjo z možnostjo večje izrabe stavbnih površin v primerih izkazanih/udejanjenih raznolikih uporab t.i. «alternativnih virov» napajanja stavb (OPN in OPPN natančneje opredeliti okoljske kriterije za postavitev objektov v prostor – okolju prijazna gradnja pasivne in nič energijske stavbe),
- trošila manj energije z ureditvijo javnih in transparentnih katastrof potrošnje energije za ogrevanje in javno osvetljavo v okviru LEK-a; z uvajanjem nadomestil energetske potratnim grelnim in svetilnim telesom bo lokalna skupnost prebivalcem služila kot vzornik in usmerjevalec pri omejevanju potrošnje energije,
- z usmeritvijo v pozidavo na še nepozidana stavbna zemljišča znotraj ureditvenega območja Hajdine in stavbnih zemljišč po celotni občini bo minimalno posegala na kmetijska zemljišča,
- z uvajanjem konkretnih usmeritev znotraj posameznih enot urejanja prostora ter zmožnostjo prepleta različnih podrobni namenskih rab bo vzpostavila instrument preprečevanja nasprotij preprečila konflikte med bivanjsko – kmetijsko – industrijsko dejavnostjo,
- pazljivo umeščala nekmetijske gospodarske dejavnosti na območju odprtega prostora na podeželju,
- z uvedbo obveze izdelave občinskih podrobni prostorskih načrtov uvedla in bo omogočila kakovostno revitalizacijo degradiranih urbanih območij ter pri tem premišljeno in v soglasju z lastnikom in lokalnim okoljem spreminjala podrobne namenske rabe prostora in namembnosti stavb/objektov,
- spodbujala rabo javnega prevoza in zmanjševala obremenjenost s prometom ter istočasno reorganizirala sistem občinskih javnih cest tako, da bodo le-te sistemsko smiselno povezane in bodo imele za primere prenove prehodno določene enotne minimalne elemente obvezne opreme,
- omogočala razpršeno lokalno oskrbo z blagom in storitvami na celotnem območju.

Ohranjanje ali celo zvišanje finančnega razvojnega potenciala občine in zmanjševanje tekoče porabe poročuna

Uresničevanje ciljev te strategije uvaja spoštovanje in izvajanje:

- učinkovitega upravljanja občinskih javnih financ,
- učinkovitega upravljanja premoženja občine, še zlasti neizkoriščenih nepremičnin (prouči se možnost ustanovitve lastnega stanovanjsko–premoženjskega sklada),
- uveljavljanja predkupne pravice in izvajanja nakupa zemljišč in objektov na lokacijah strateško pomembnih za razvoj Občine Hajdina, v kolikor so ekonomsko upravičene in občina razpolaga s finančnimi sredstvi za ta namen,
- ciljno vodenega sistema razvojnih spodbud oz. občinske »davčne politike«,
- pravičnega načina in sistema delitve stroškov javnih storitev,
- povečanega nadzora in uvajanja evalvacije porabe proračunskih sredstev (tako pri investicijah kot pri tekočih transferih in subvencijah),
- iskanja optimalnega poslovnega modela za realizacijo posameznega projekta,
- povečanja kakovosti in strokovnosti pri sklepanju javno zasebnega partnerstva, vključno s podeljevanjem koncesij, kar pomeni:
 - preverjanje smiselnosti vključitve zasebnega kapitala v izvedbo vsakega večjega projekta prek vključitve zasebnega kapitala,
 - varovanje in skrb za javni interes in potrebe občanov.

Povečevanje učinkovitosti občinske uprave ter vsebinsko izboljšanje javnih storitev.

Upravljanje javnih financ, uresničevanje ciljev te strategije ter poslanstva Občine Hajdina je tesno povezano z učinkovitostjo in racionalnim delovanjem občine in vseh njenih struktur. Skupaj z razvojem infrastrukture in programskih vsebin je potrebno izboljševati tudi organizacijo, delovanje in sodelovanje služb na vseh področjih ter se pri izvajanju nekaterih storitev tesneje povezovali z nevladnimi organizacijami. Končni cilj tega ukrepa je izboljšana dostopnost in kakovosti javnih storitev za občane ter povečanje operabilne sposobnosti občine ob enakih ali nižjih stroških. To vključuje:

- povezovanje in združevanje, ter programsko sodelovanje in sinergije med društvi,
- izobraževanje kadrov, uvajanje e-storitev ter drugih posodobitev s ciljem učinkovitega in prijaznega servisa občinske uprave za vse občane,
- uvajanje projektnega vodenja (s posebnim poudarkom na pripravi in načrtovanju),
- prilagajanje komuniciranja, storitev, informacij in obrazcev osebam s posebnimi potrebami (npr. slabovidni, gibalno ovirani, slepi,...).

5. OPREDELITEV PROGRAMOV IN PROJEKTOV ZA DOSEGANJE CILJEV STRATEGIJE TRAJNOSTNEGA RAZVOJA OBČINE HAJDINA

5.1 Opredelitev programov po razvojnih prioritetah

5.1.1 RAZVOJNA PRIORITETA I: NAPREDNO GOSPODARSTVO IN ZNANJE ZA RAZVOJ

Program I.1: Spodbujanje razvoja podjetništva, novih MSP in podjetniškega okolja

Investicijsko področje: Razvoj podjetništva

Specifični cilji Občine Hajdina za obdobje 2014-2026:

- ohranitev obstoječih podjetij in odpiranje novih,
- izboljšanje poslovnega okolja, pri čemer je glavni poudarek na povečanju ponudbe konkurenčnih poslovnih lokacij ter spodbujanju podjetnosti in inovativnosti,
- spodbuditi naložbeno dejavnost v podjetjih,
- krepitev raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij,
- povečanje deleža podjetij z višjo dodano vrednostjo,
- spodbuditi razvoj socialnega podjetništva.

Ukrepi za doseganje specifičnih ciljev:

- Ukrep I.1.1: Razvijanje podpornega okolja
 Ukrep I.1.2: Spodbujanje nastajanja novih in ohranjanja že delujočih podjetij
 Ukrep I.1.3: Pospešeno vlaganje v raziskave in razvoj
 Ukrep I.1.4: Spodbujanje podjetništva in inovativnosti
 Ukrep I.1.5: Usklajevanje potreb na trgu dela
 Ukrep I.1.6: Spodbujanje socialnega podjetništva

Projekti Občine Hajdina za doseganje specifičnih ciljev:

Ukrep I.1.1: Razvijanje podpornega okolja

Projekt	Nosilec projekta	Nameni in cilji projekta
Izgradnja industrijske cone in logističnega centra	Občina Hajdina	- Razvijanje podpornega okolja v Občini Hajdina; - Ohranitev obstoječih gospodarskih subjektov v občini in privabljanje novih gospodarskih subjektov v občino.
Izgradnja obrtne cone in iskanje potencialnih investorjev za razširitev obstoječih obrtnih con	Občina Hajdina	Aktivizacija delovno sposobnega prebivalstva, ki trenutno nima zaposlitvenih možnosti.
Iskanje investorjev zabavišnega parka	Občina Hajdina	Na prostoru, kjer je z dovoljenji že omogočena postavitev zabavišnega parka, se pogovoriti z lastniki, kako s skupnimi močmi priti do investorjev v to dejavnost.
Prostorsko planiranje	Občina Hajdina	Omogočiti – prostorsko na levi strani ceste Hajdina – Kidričevo – Slovenska Bistrica, investicije v turistično, trgovinsko, uslužnostne, servisne ali podobne dejavnost. Prednosti AC – uvoza in izvoza.
Iskanje investorjev ŠTC – ob kanalu	Občina Hajdina	Poiskati investitorja v turistično – športno dejavnost za področje na levi strani kanala od Slovenje vasi – nizvodno do Term. Prednost naj imajo ponudniki, kateri nameravajo zaposliti brezposelne iz bližnjega okolja (občine Hajdina).
Olajšave in spodbude	Občina Hajdina	Olajšave ali spodbude obrtnikom in podjetnikom, katere spodbujajo podjetnost in inovativnost.

Ukrep I.1.2: Spodbujanje nastajanja novih in ohranjanja že delujočih podjetij

Projekt	Nosilec projekta	Nameni in cilji projekta
Umestitev podjetništva v obrtno cono	Občina Hajdina	Zapolnitev že obstoječih obrtnih con, oziroma na prostoru, kjer je gradbeno in infrastrukturno še možna kakšna umestitev večjega ali manjšega gospodarskega subjekta
Sofinanciranje delodajalcev	Občina Hajdina	Z neposrednim sofinanciranjem delodajalcev v občini Hajdina (s sedežem v občini ali izven), kateri bodo zaposlili brezposelno osebo iz občine Hajdina.
Poslovno srečanje z namenom pospešitve lokalne samooskrbe	Občina Hajdina	Vsaj 1 x letno prirediti poslovno srečanje obrtnikov, podjetnikov, podjetij, kmetov na temo kako povečati medsebojno poslovno sodelovanje.

Ukrep I.1.3: Pospešeno vlaganje v raziskave in razvoj

Projekt	Nosilec projekta	Nameni in cilji projekta
Crowdfunding – financiranje R & R inovacijskih projektov	Občina Hajdina	- Spodbuditi naložbeno dejavnost v podjetjih; - Krepitev raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij; - Povečanje deleža podjetij z višjo dodano vrednostjo.

Ukrep I.1.4: Spodbujanje podjetništva in inovativnosti

Projekt	Nosilec projekta	Nameni in cilji projekta
Crowdfunding – financiranje R & R inovacijskih projektov	Občina Hajdina	- Spodbuditi naložbeno dejavnost v podjetjih; - Krepitev raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij; - Povečanje deleža podjetij z višjo dodano vrednostjo.
Izgradnja platforme za zbiranje in obdelavo inovativnih idej	Občina Hajdina	- Spodbuditi naložbeno dejavnost v podjetjih; - Krepitev raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij; - Povečanje deleža podjetij z višjo dodano vrednostjo.

Ukrep I.1.5: Usklajevanje potreb na trgu dela

Projekt	Nosilec projekta	Nameni in cilji projekta
Nagradni razpis	Občina Hajdina	Razpisati nagrade za tiste predloge in raziskave (rezultate raziskav), katere se posredno ali neposredno uveljavijo na trgu in se realizirajo, ter na tak način prispevajo k izboljšanju dela, krajine ali življenja v našem lokalnem okolju.
Vodenje in ažuriranje zaposlitvenih možnosti na lokalnem nivoju	Občina Hajdina	V občinski upravi spremljanje naslednjih podatkov: a) tedensko pridobivati podatke od ZZZS (poimenske) o številu iskalcev zaposlitve iz naše občine, ter objava podatkov v občinskem glasilu b) vsa podjetja in obrtniki (seminar ali pisno) javljajo tudi na občino (več sodelovanja v lokalnem okolju – velike rezerve)

Ukrep I.1.6: Spodbujanje socialnega podjetništva

Projekt	Nosilec projekta	Nameni in cilji projekta
Socialno podjetništvo	Občina Hajdina	Razvijati socialno podjetništvo z obstoječimi podjetniki, obrtniki, javnimi deli

Program I.2: Povečanje konkurenčnosti turizma

Investicijsko področje: Razvoj turizma in kulture

Specifični cilji Občine Hajdina za obdobje 2014-2026:

- povečati število prihodov turistov (domačih in tujih)
- povečati število novih delovnih mest v turizmu in ohranitev obstoječih
- spodbujanje razvoja kakovostne turistične in kulturne infrastrukture
- razvoj turističnih produktov, lokacij in atrakcij
- zagotoviti aktivno sodelovanje prebivalcev pri turističnih prireditvah in dogodkih

Ukrepi za doseganje specifičnih ciljev:

Ukrep I.2.1: Obnova, izgradnja in vzdrževanje turistične in kulturne infrastrukture

Ukrep I.2.2: Oblikovanje novih integralnih turističnih produktov in podpora obstoječim

Ukrep I.2.3: Regionalno, čezmejno in mednarodno sodelovanje ter medresorsko povezovanje v podporo razvoju turizma

Projekti Občine Hajdina za doseganje specifičnih ciljev

Ukrep I.2.1: Obnova, izgradnja in vzdrževanje turistične in kulturne infrastrukture

Projekt	Nosilec projekta	Nameni in cilji projekta
Turistična kmetija	Občina Hajdina	Vzpostavitev vsaj dveh turističnih kmetij z različno obsežno ponudbo
Dom kulture	Občina Hajdina	Na Zg. Hajdini - na sedanjem prostoru DU Hajdina zgraditi dom kulture, ki bo primeren za najrazličnejše odrske predstave – dramske, koncerte, prireditve
Prodajalna spominkov	Občina Hajdina	Odpreti prodajalno spominkov v občinskih prostorih PSC Hajdina z enim zaposlenim iz Občine Hajdina.

Ukrep I.2.2: Oblikovanje novih integralnih turističnih produktov in podpora obstoječim

Projekt	Nosilec projekta	Nameni in cilji projekta
TD Hajdina – prodajni produkt	Občina Hajdina	Oblikovanje promocijskih produktov – TD Hajdina

Ukrep I.2.3: Regionalno, čezmejno in mednarodno sodelovanje ter medresorsko povezovanje v podporo razvoju turizma

Projekt	Nosilec projekta	Nameni in cilji projekta
Razvoj turizma	Občina Hajdina	Z namenom regionalnega, čezmejnega in mednarodnega sodelovanja in povezovanja v podporo razvoju turizma, bo Občina Hajdina ostala vključena v Regionalno destinacijsko organizacijo Podravsko-ptujsko-oromoške destinacije.

Program I.3: Razvijanje podpornega okolja za kmetijstvo in razvoj podeželja

Investicijsko področje: Razvoj podeželja

Specifični cilji Občine Hajdina za obdobje 2014-2026:

- izboljšanje konkurenčnosti in okoljske uspešnosti kmetijstva
- povečati število novih delovnih mest v kmetijstvu in ohraniti obstoječa
- povečati delež ekološke in integrirane pridelave
- ohranjanje deleža obdelovalnih površin
- povečanje števila registriranih dopolnilnih dejavnosti,

Ukrepi za doseganje specifičnih ciljev:

Ukrep I.3.1: Celostno urejanje vasi

Ukrep I.3.2: Podjetništvo na podeželju

Ukrep I.3.3: Povečanje obsega pridelave zdrave hrane

Projekti Občine Hajdina za doseganje specifičnih ciljev:

Ukrep I.3.1: Celostno urejanje vasi

Projekt	Nosilec projekta	Nameni in cilji projekta
Celostno urejanje vasi	Občina Hajdina	Nadaljevati aktivnosti, ki bodo doprinesle k urejenim in privlačnim vasem v Občini Hajdina.

Ukrep I.3.2: Podjetništvo na podeželju

Projekt	Nosilec projekta	Nameni in cilji projekta
Učinkovita kmetija	Občina Hajdina	- Opredeliti kmetijske površine v občini; - Usposobiti kmetovalce za doseg najvišjega možnega pridelka; - Spremljati produktivnost na kmetijah; - Izboljšati konkurenčnost in okoljsko uspešnost kmetijstva.
Razvoj okolja za kmetijstvo	Občina Hajdina	Razvijanje podfaznega okolja za kmetijstvo in razvoj podeželja

Ukrep I.3.3: Povečanje obsega pridelave zdrave hrane

Projekt	Nosilec projekta	Nameni in cilji projekta
Prodaja izdelkov na domu – Kmečka tržnica	Občina Hajdina	Vzpostaviti kmečko tržnico, v smislu prodaje domačih izdelkov in pridelkov na domu.
Ureditev lastništva agrarne skupnosti	Občina Hajdina	Ureditev zemljišč z lastniki agrarne skupnosti.
Gojenje rastlin	Občina Hajdina	Pospeševanje in vzpostavitev sistema gojenja zdravih rastlin.

Program I.4: Znanje za razvoj

Investicijsko področje: Izobraževanje in usposabljanje prebivalstva

Specifični cilji Občine Hajdina za obdobje 2014-2026:

- zmanjšanje neskladja na trgu dela
- zagotoviti kakovostno predšolsko in osnovnošolsko izobraževanje
- dvig ravni izobrazbene strukture prebivalcev
- izboljšanje kadrovskega potenciala občine
- vključitev odraslih v obstoječe oblike izobraževanja, usposabljanja in programov vseživljenjskega učenja

Ukrepi za doseganje specifičnih ciljev:

Ukrep I.4.1: Kakovostno, dostopno predšolsko in osnovnošolsko izobraževanje

Ukrep I.4.2: Izobraževanje in usposabljanje odraslih ter vseživljenjsko učenje

Projekti Občine Hajdina za doseganje specifičnih ciljev:

Projekt	Nosilec projekta	Nameni in cilji projekta
Predšolsko in osnovnošolsko izobraževanje	Občina Hajdina	Ohranitev in nadgradnja programa obstoječega predšolske in osnovnošolskega izobraževanja

Ukrep I.4.2: *Izobraževanje in usposabljanje odraslih ter vseživljenjsko učenje*

Projekt	Nosilec projekta	Nameni in cilji projekta
Medgeneracijska komunikacija	Občina Hajdina	Dvig kulture sporazumevanja in povečanje učinkovitosti projektov.
Vseživljenjsko učenje	Občina Hajdina	Vzpodbuditi in nadgraditi programe vseživljenjskega učenja v občini.

5.1.2 RAZVOJNA PRIORITETA II: OKOLJE, PROSTOR IN INFRASTRUKTURA ZA RAZVOJ

Program II.1: Zagotavljanje komunalne infrastrukture

Investicijsko področje: Razvoj okoljske infrastrukture

Specifični cilji Občine Hajdina za obdobje 2014-2026:

- varno odvijanje prometa na območju občine, ob istočasnem zmanjšanju vzdrževalnih stroškov
- zagotoviti varno pot vseh udeležencev v prometu
- izboljšati prometno dostopnost in dvigniti prometno varnost
- izboljšanje kakovosti cestnega omrežja
- zagotoviti varno oskrba z neoporečno pitno vodo v vseh gospodinjstvih
- zagotoviti infrastruktura za kakovostno odvajanje in čiščenje komunalnih odpadnih voda
- zagotoviti primeren sistem za ravnanje z odpadki
- zmanjšanje nastajanja odpadkov na izvoru
- zagotoviti primerno protipoplavno varnost
- postopna odprava starih bremen in sanacija divjih odlagališč

Ukrepi za doseganje specifičnih ciljev:

- Ukrep II.1.1: Izboljšanje prometne dostopnosti
 Ukrep II.1.2: Varovanje virov pitne vode in oskrba s pitno vodo
 Ukrep II.1.3: Celovito ravnanje z odpadnimi vodami
 Ukrep II.1.4: Celovito ravnanje z odpadki
 Ukrep II.1.5: Sanacija degradiranih območij

Projekti Občine Hajdina za doseganje specifičnih ciljev:

Ukrep II.1.1: Izboljšanje prometne dostopnosti

Projekt	Nosilec projekta	Nameni in cilji projekta
Prometna infrastruktura	Občina Hajdina	Nadaljevanje z aktivnostmi na področju izboljšanja cestne infrastrukture in prometne varnosti.
Izvedba okoljskega monitoringa na prometno najboljčutljivejših področjih	Občina Hajdina	Anulirati škodljive vplive na okolje (hrup, promet) in ureditev protihrupnih zaščit.
Kolesarske poti in izvedba hodnikov za pešce	Občina Hajdina	Zagotovitev ustrezne infrastrukture za doseganje večje varnosti kolesarjev in pešcev.

Ukrep II.1.2: Varovanje virov pitne vode in oskrba s pitno vodo

Projekt	Nosilec projekta	Nameni in cilji projekta
Varovanje vodnih virov in oskrba	Občina Hajdina	Nadaljevanje z aktivnostmi v skladu s predpisi in odločitvami občine
Povečati nadzor nad izvajanjem ukrepov za zaščito podtalne pitne vode	Občina Hajdina	Izboljšati nadzor nad izgubami pitne vode vsled dotrajanih vodovodnih cevi in ohranitev samooskrbe pitne vode.
Tehnična zaščita področij najožjih vodovarstvenih področij	Občina Hajdina	Varovanje vodnjakov pitne vode za dolgoročno rabo lastne pitne vode.

Ukrep II.1.3: Celovito ravnanje z odpadnimi vodami

Projekt	Nosilec projekta	Nameni in cilji projekta
Ravnanje z odpadnimi vodami	Občina Hajdina	Ureditev kanalizacije v celotni občini - nadaljevanje aktivnosti na področju odpadnih voda v celotni občini (priklučitev vseh gospodinjstev na kanalizacijski vod).

Ukrep II.1.4: Celovito ravnanje z odpadki

Projekt	Nosilec projekta	Nameni in cilji projekta
Ravnanje z odpadki	Občina Hajdina	Nadaljevanje aktivnosti povezanih z celovitim sistemom ravnanja z odpadki: - izgradnja zbirnega centra za odpadke - varovanje okolja in nadzor nad divjimi odlagališči
Sofinanciranje dodatnih zabojnikov za gospodinjstva za ločevanje odpadkov	Občina Hajdina	Ločevanje vseh odpadkov – doseči 100% ločevanje odpadkov

Ukrep II.1.5: Sanacija degradiranih območij

Projekt	Nosilec projekta	Nameni in cilji projekta
Ravnanje z odpadki	Občina Hajdina	Nadaljevanje aktivnosti povezanih z celovitim sistemom ravnanja z odpadki: - izgradnja zbirnega centra za odpadke - varovanje okolja in nadzor nad divjimi odlagališči
Sofinanciranje dodatnih zabojnikov za gospodinjstva za ločevanje odpadkov	Občina Hajdina	Ločevanje vseh odpadkov – doseči 100% ločevanje odpadkov
Sanacija degradiranih območij	Občina Hajdina	- Izvedba aktivnosti, ki bodo pripomogle k sanaciji degradiranih območij v občini; - Pozitiven vpliv na okolje in določiti področja skupnega pomena.

Program II.2: Razvoj energetskega sistema

Investicijsko področje: Učinkovita raba energije in obnovljivi viri energije

Specifični cilji Občine Hajdina za obdobje 2014-2026:

- povečati energetske učinkovitost
- povečati pridobivanje energije iz obnovljivih virov
- spodbuditi prebivalstvo k izkoriščanju naravnih in obnovljivih virov energije
- spodbuditi prebivalstvo k energetske varčni gradnji in energetske sanaciji objektov

Ukrepi za doseganje specifičnih ciljev:

Ukrep II.2.1: Obnovljivi viri energije in učinkovita raba energije

Projekti Občine Hajdina za doseganje specifičnih ciljev:

Ukrep II.2.1: Obnovljivi viri energije in učinkovita raba energije

Projekt	Nosilec projekta	Nameni in cilji projekta
Ustanovitev energetske pisarne za občane	Občina Hajdina	Znižanje rabe primarne energije pri vseh porabnikih
Izobraževanje občanov	Občina Hajdina	Obveščanje in izobraževanje občanov na področju obnovljivih virov energije in varčevanja z energijo
Javna razsvetljava	Občina Hajdina	Priprava varčevalnega načrta in njegova izvedba pri potrošnji električne energije za javno razsvetljava
Energetska sanacija javnih stavb	Občina Hajdina	Energetsko sanirati stavbe v lasti lokalne skupnosti (osnovna šola, vaški domovi,....)

Program II.3: Razvoj javne infrastrukture skupnega pomena

Investicijsko področje: Javna infrastruktura skupnega pomena, IKT in širokopasovna omrežja

Specifični cilji Občine Hajdina za obdobje 2014-2026:

- izboljšati dostopnost do IKT storitev
- zagotoviti dostop širokopasovnega omrežja na območju celotne občine
- izgradnja javne infrastrukture skupnega pomena

Ukrepi za doseganje specifičnih ciljev:

Ukrep II.3.1: Izgradnja širokopasovnih omrežij in razvoj IKT

Ukrep II.3.2: Ureditev infrastrukture namenjene družbenim dejavnostim

Projekti Občine Hajdina za doseganje specifičnih ciljev:

Ukrep II.3.1: Izgradnja širokopasovnih omrežij in razvoj IKT

Projekt	Nosilec projekta	Nameni in cilji projekta
IKT za vse občane	Občina Hajdina	- Ponuditi sodobne pristope IKT; - Vsem omogočiti dostop do širokopasovnega omrežja; - Zagotoviti brezplačno svetovanje uporabe informacijske komunikacijske tehnologije; - Izboljšanje računalniške pismenosti občanov; - Zmanjšati fluktuacijo mladih v občini, - Povečati obseg družbenih dejavnosti; - Povečati zadovoljstvo prebivalcev.

Ukrep II.3.2: Ureditev infrastrukture namenjene družbenim dejavnostim

Projekt	Nosilec projekta	Nameni in cilji projekta
Ureditev obstoječe infrastrukture namenjene družbenim dejavnostim	Občina Hajdina	Spodbuditi neaktivni del prebivalcev v športne in kulturne dejavnosti s ciljem izboljšati psihofizične kondicije.
Nakup šotora za prireditve	Občina Hajdina	Zagotovitev šotora za prireditve

Program II.4: Varovanje okolja in raba prostora

Investicijsko področje: Upravljanje s prostorom in naravnimi viri

Specifični cilji Občine Hajdina za obdobje 2014-2026:

- učinkovito in celovito prostorsko načrtovanje
- ohraniti in zavarovati naravno dediščino
- dvigniti ozaveščenost prebivalstva o varovanju okolja

Ukrepi za doseganje specifičnih ciljev:

Ukrep II.4.1: Trajnostno prostorsko planiranje

Ukrep II.4.2: Trajnostno gospodarjenje in upravljanje z naravnimi viri

Ukrep II.4.3: Ozaveščanje in izobraževanje prebivalstva o pomenu varstva okolja in trajnostnem razvoju

Projekti Občine Hajdina za doseganje specifičnih ciljev:

Ukrep II.4.1: Trajnostno prostorsko planiranje

Projekt	Nosilec projekta	Nameni in cilji projekta
Prostorsko umeščanje dejavnosti	Občina Hajdina	Prostorsko razvijati in umeščati dejavnosti v skladu s prostorskim načrtom občine
Opredelitev goste naseljenih območij	Občina Hajdina	- Določiti področja, ki pridobijo status gostih naselij ter zagotoviti ustrezeni režim v takšnem okolju; - Izboljšati kakovost bivanja v občini.

Ukrep II.4.2: Trajnostno gospodarjenje in upravljanje z naravnimi viri

Projekt	Nosilec projekta	Nameni in cilji projekta
Čisti zrak	Občina Hajdina	Zmanjšati onesnaženost zraka zaradi dimnih plinov in neustrezne kurjave; - Ozaveščanje občanov ter izboljšanje kakovosti bivanja.
Čiščenja gozdov	Občina Hajdina	Poskrbeti za očiščene gozdove s pomočjo javnih delavcev in lastnikov gozdov

Ukrep II.4.3: Ozaveščanje in izobraževanje prebivalstva o pomenu varstva okolja in trajnostnem razvoju

Projekt	Nosilec projekta	Nameni in cilji projekta
Ozaveščanje in izobraževanje mladih	Občina Hajdina	Nadgraditi izobraževanje in ozaveščanje mladih, predvsem osnovnošolcev, o pomenu varstva okolja in trajnostnem razvoju

5.1.3 RAZVOJNA PRIORITETA III: KAKOVOST ŽIVLJENJA

Program III.1: Spodbujanje razvojnih partnerstev

Investicijsko področje: Prijazna javna uprava

Specifični cilji Občine Hajdina za obdobje 2014-2026:

- dvigniti raven dialoga in zaupanja med prebivalci in občinsko upravo
- dvigniti prepoznavnost in kohezivnost občine
- okrepiti socialna in razvojna partnerstva na občinski, regionalni, socialni in evropski ravni
- povečati usposobljenost za pripravo in izvajanje razvojnih projektov ter pridobivanja finančnih sredstev
- dvigniti osveščenost prebivalstva o pomenu njihovega aktivnega vključevanja v razvoj skupnosti

Ukrepi za doseganje specifičnih ciljev:

Ukrep III.1.1: Inovativna in proaktivna javna uprava

Ukrep III.1.2: Spodbuditi aktivnega vključevanja lokalnega prebivalstva v razvoj skupnosti

Projekti Občine Hajdina za doseganje specifičnih ciljev:

Ukrep III.1.1: Inovativna in proaktivna javna uprava

Projekt	Nosilec projekta	Nameni in cilji projekta
Občinska uprava – inovativna in proaktivna	Občina Hajdina	Vzpostavitev aktivnosti občinske uprave, ki bodo pripomogle k še prijaznejši javni upravi in storitve približati občanom.

Ukrep III.1.2: Spodbuditi aktivnega vključevanja lokalnega prebivalstva v razvoj skupnosti

Projekt	Nosilec projekta	Nameni in cilji projekta
Aktivno vključevanje občanov v razvoj skupnosti	Občina Hajdina	Nadaljevati z aktivnostmi na področju razvoja skupnosti, v katere se vključuje čim več občanov.

Program III.2: Spodbujanje socialne vključenosti

Investicijsko področje: vključujoča družba

Specifični cilji Občine Hajdina za obdobje 2014-2026:

- spodbuditi socialno vključenost ranljivih ciljnih skupin
- izboljšati kakovost življenja ranljivih skupin
- spodbuditi skrb za socialno ogrožene
- nuditi informiranost in svetovanje posebej socialno ogroženim ter s tem onemogočiti diskriminacijo socialno ogroženih v okolju
- zagotoviti poklicno svetovanje za mladino in odrasle
- spodbuditi skrb za starostnike in ostale potrebne pomoči
- spodbuditi medgeneracijskega sodelovanja

Ukrepi za doseganje specifičnih ciljev:

Ukrep III.2.1: Preprečevanje socialne izključenosti in neenakosti

Ukrep III.2.2: Izvajanje socialne politike v skladu z nacionalnim programom socialnega varstva

Projekti Občine Hajdina za doseganje specifičnih ciljev:

Ukrep III.2.1: Preprečevanje socialne izključenosti in neenakosti

Projekt	Nosilec projekta	Nameni in cilji projekta
Socialna vključenost	Občina Hajdina	Nadaljevanje z aktivnostmi za preprečevanje socialne izključenosti, ter skrb za varstvo starejših in invalidov (občina, Karitas, Rdeči križ,...).

Ukrep III.2.2: Izvajanje socialne politike v skladu z nacionalnim programom socialnega varstva

Projekt	Nosilec projekta	Nameni in cilji projekta
Socialna politika	Občina Hajdina	Nadaljevanje izvajanja socialne politike v skladu z nacionalnim programom socialnega varstva

Program III.3: Enakopravna dostopnost do javnih storitev

Investicijsko področje: dostopnost do javnih storitev

Specifični cilji Občine Hajdina za obdobje 2014-2026:

- zagotoviti enakopravno dostopnost zdravstvenih storitev za vse občane
- dvigniti ozaveščenost prebivalstva o skrbi za lastno zdravje in zdravem načinu življenja
- izboljšati pogoje življenja socialno ogroženi in ranljivi skupini prebivalstva
- spodbujanje učinkovitega delovanja gasilskih društev in sistema civilne zaščite
- dvigniti ter povečati kakovost športne infrastrukture
- zagotovitev ustreznih infrastrukturnih pogojev za delovanje ljubiteljskih in prostočasnih dejavnosti (društva, interesna združenja)
- skrb za varnost občanov in javni red

Ukrepi za doseganje specifičnih ciljev:

Ukrep III.3.1: Zagotavljanje enakomerne kakovosti in dostopnosti zdravstvenih storitev za vse prebivalce

Ukrep III.3.2: Razvoj programov za krepitev in varovanje zdravja ter socialne preventive

Ukrep III.3.3: Zagotovitev infrastrukture in oprema za izvajanje športnih in drugih prostočasnih dejavnosti

Ukrep III.3.4: Javna varnost

Projekti Občine Hajdina za doseganje specifičnih ciljev:

Ukrep III.3.1: Zagotavljanje enakomerne kakovosti in dostopnosti zdravstvenih storitev za vse prebivalce

Projekt	Nosilec projekta	Nameni in cilji projekta
Zdravstvene storitve za vse občane	Občina Hajdina	Izdelati lokalne standarde, ki bodo: - še naprej zagotavljali enakopravno dostopnost zdravstvenih storitev za vse občane - dvignili ozaveščenost prebivalstva o skrbi za lastno zdravje in zdravem načinu življenja.

Ukrep III.3.2: Razvoj programov za krepitev in varovanje zdravja ter socialne preventive

Projekt	Nosilec projekta	Nameni in cilji projekta
Varovanje zdravja starejših	Občina Hajdina	Nadgraditi programe športnih in ostalih prostočasnih dejavnosti, s programi za starejše občane.

Ukrep III.3.3: Zagotovitev infrastrukture in oprema za izvajanje športnih in drugih prostočasnih dejavnosti

Projekt	Nosilec projekta	Nameni in cilji projekta
Tartonska tekaška steza	Občina Hajdina	Izgradnja tartonskega športnega objekta
Izgradnja atletske steze in ureditev otroškega parka v športnem parku Hajdoše	Občina Hajdina	Omogočiti boljše pogoje za treninge in širjenje rekreacijskega teka za vse občane v občini Hajdina
Programi športa	Občina Hajdina, Športna zveza Hajdina	Razvoj in uveljavitev dodatnih športnih panog – na nivoju Občine Hajdina v povezavi z Osnovno šolo, vrtcem, športnimi klubi in društvi ter v okviru Otroške nogometne šole Golgeter Hajdina organizirati športno šolo za otroke od 5 do 12 let, z namenom spoznavanja osnovnih športnih panog in nadaljnega vključevanja v različne športne panoge čim večjega števila otrok iz Občine Hajdina.
ONŠ Golgeter Hajdina	Občina Hajdina	ONŠ Golgeter Hajdina – nadaljevanje kvalitetnega dela, uvrstitev določenih selekcij v višje nivoje tekmovanja, povečevanje članstva, organizacija turnirjev, ogledi mednarodnih tekem,...

Projekt	Nosilec projekta	Nameni in cilji projekta
Športna infrastruktura – novogradnje	Občina Hajdina, Športna zveza Hajdina	- Namakalni sistemi na nogometnih igriščih za potrebe urejanja zelenic. - Tribune ob nogometnih igriščih te razsvetljava na nogometnih igriščih za potrebe večernih terminov treningov in tekem. - Večnamenska športna dvorana za razvoj številnih športov. - Pokrita oz. nepokrita tenis igrišča za tekmovalni in rekreacijski nivo. - Veliko igrišče za potrebe dodatnega razvoja Otroške nogometne šole Golgeter Hajdina. - Plezalna stena, fitnes v dvorani, fitnes na prostem.
Športna infrastruktura – prenove	Občina Hajdina, Športna zveza Hajdina	Ureditev vadbenih prostorov v obstoječih kulturnih oz. gasilskih dvoranah v Občini Hajdina za potrebe rekreativcev in tudi športa invalidov ter energetska prenova obstoječih športnih objektov – izolacija fasad, zamenjave oken in vrat, prenova sistemov ogrevanja in ogrevanja sanitarne vode (vgradnja toplotnih črpalk ali solarnih sistemov).
Ustanovitev režijskega obrata Občine Hajdina	Občina Hajdina, Športna zveza Hajdina	Ustanovitev režijskega obrata Občine Hajdina za potrebe enotnega in celovitega vzdrževanja športnih igrišč, pri tem ustvarjanje novih delovnih mest.
Trajnostne športne prireditve	Občina Hajdina, Športna zveza Hajdina	Organizacija večjih, športno rekreativnih prireditev z vidika trajnosti, pri tem zadovoljitev potreb organizatorjev, udeležencev, obiskovalcev, dobaviteljev produktov in storitev ter lokalne skupnosti.

Ukrep III.3.4: Javna varnost

Projekt	Nosilec projekta	Nameni in cilji projekta
Samozaščita občanov	Občina Hajdina	Nadaljevanj in nadgradnja aktivnosti na področju redarstva na neprometnem območju in povečati prisotnost policije.
Gasilska društva Hajdina	Občina Hajdina	<u>Izobraževanje:</u> - pridobitev novih članov, izobraževanje članov in dopolnitev kvot specialnosti, glede na kategorijo društva (gasilska društva naj se dodatno opremijo in specializirajo za določene specialne naloge, toča, vetrolomi in veliki požari v naravi, prilagoditev na klimatske spremembe v naslednjih letih). <u>Oprema:</u> - nabava osebne zaščitne opreme v vseh gasilskih društvih do dopolnitve kvot glede na kategorijo, ter nabava skupne zaščitne opreme, - menjava motornih brizgaln v PGD Draženci, PGD Slovenja vas in PGD Gerečja vas + prikolica, - nabava računalnika in projektorja v vseh društvih, - menjava in dopolnitev IDA aparatov do kvot v vseh društvih, - menjava vozil v: PGD Hajdina menjava GVC 16/25 z GVC 16/15, PGD Hajdoše menjava GVC 16/40 z GVC 16/25, PGD Slovenja vas menjava GVV-1 za GVV-1 ali GVC 16/24, - menjava GVM-1 v vseh društvih. <u>Infrastruktura:</u> v PGD Draženci izgradnja samostojnega orodišča, v ostalih društvih obnova in redno vzdrževanje gasilskih domov s pripadajočo infrastrukturo.

Program III.4: Razvoj in ohranjanje kulturne dediščine*Investicijsko področje: kultura in kulturna dediščina**Specifični cilji Občine Hajdina za obdobje 2014-2026:*

- spodbuditi vsebinske in programske revitalizacije kulturnih programov
- pospeševati mreženje kulturnih in dediščinskih vsebin
- ohranjanje in obnova kulturne dediščine
- spodbujati mreženje nosilcev na tradicijah, kulturi in identiteti temelječe ponudbe
- spodbuditi obnovo vaških središč

Ukrepi za doseganje specifičnih ciljev:

Ukrep III.4.1: Celostna revitalizacija kulturne dediščine in vaških središč

Ukrep III.4.2: Razvoj in ohranjanje kulturnih, etnografskih in drugih prireditev

Projekti Občine Hajdina za doseganje specifičnih ciljev:

Ukrep III.4.1: Celostna revitalizacija kulturne dediščine in vaških središč

Projekt	Nosilec projekta	Nameni in cilji projekta
Odlok o občinskih kulturnih in naravnih spomenikih	Občina Hajdina	Sprejetje odloka o občinskih kulturnih spomenikih (kulturna dediščina)
Kulturna dediščina	Občina Hajdina	Spodbuditi vsebinske in programske revitalizacije kulturnih programov, ter spodbujati mreženje nosilcev na tradicijah, kulturi in identiteti temelječe ponudbe

Ukrep III.4.2: Razvoj in ohranjanje kulturnih, etnografskih in drugih prireditev

Projekt	Nosilec projekta	Nameni in cilji projekta
Kulturne, etnografske in druge prireditve	Občina Hajdina	Nadaljevanje aktivnosti v zvezi z izvedbo kulturnih, etnografskih in drugih prireditev v občini, ter nadgradnja in razvoj obstoječih.

Program III.5: Mladim prijazna občina*Investicijsko področje: mladi**Specifični cilji Občine Hajdina za obdobje 2014-2026:*

- zadržati mlade v občini
- spodbujanje hitrejšega vključevanja mladih na trg dela
- povečati število mladih vključenih v obstoječa usposabljanja za uspešnejše iskanje zaposlitve in ustanavljanje lastnih podjetij
- razvijanje štipendijske politike in zagotavljanje spodbud za izobraževanje mladih v deficitarnih poklicih s strani podjetij in občine
- spodbujanje vključevanje mladih v procese odločanja o razvoju občine
- spodbuditi delovanje mladinskih organizacij
- zagotoviti ustrezno stanovanjsko politiko za mlade

Ukrepi za doseganje specifičnih ciljev:

Ukrep III.5.1: Aktivno vključevanje mladih v razvoj skupnosti

Ukrep III.5.2: Vključevanje mladih na trg dela

Ukrep III.5.3: Stanovanjska politika za mlade

Projekti Občine Hajdina za doseganje specifičnih ciljev:

Ukrep III.5.1: Aktivno vključevanje mladih v razvoj skupnosti

Projekt	Nosilec projekta	Nameni in cilji projekta
Mladi in razvoj skupnosti	Občina Hajdina	Izvedba in nadgradnja aktivnosti za: - spodbujanje vključevanje mladih v procese odločanja o razvoju občine - spodbuditi delovanje mladinskih organizacij

Ukrep III.5.2: Vključevanja mladih na trg dela

Projekt	Nosilec projekta	Nameni in cilji projekta
Mladi in trg dela	Občina Hajdina	Izvedba in nadgradnja aktivnosti za: - spodbujanje hitrejšega vključevanja mladih na trg dela - povečati število mladih vključenih v obstoječa usposabljanja za uspešnejše iskanje zaposlitve in ustanavljanje lastnih podjetij - razvijanje štipendijske politike in zagotavljanje spodbud za izobraževanje mladih v deficitarnih poklicih s strani podjetij in občine

Ukrep III.5.3: Stanovanjska politika za mlade

Projekt	Nosilec projekta	Nameni in cilji projekta
Stanovanjska politika za mlade	Občina Hajdina	Zagotoviti ustrezno stanovanjsko politiko za mlade

Program III.6: Povečati zaposljivost in zmanjšanje dolgotrajne brezposelnosti

Investicijsko področje: Aktivna politika zaposlovanja

Specifični cilji Občine Hajdina za obdobje 2014-2026:

- aktivizacija delovno sposobnega prebivalstva
- povečati zaposljivost prebivalstva
- zmanjšati število dolgotrajno brezposelnih oseb
- zagotoviti poklicno svetovanje za mladino in odrasle
- spodbuditi neaktivne ranljive ciljne skupine, da aktivno iščejo zaposlitev
- izboljšati usposobljenost ranljivih ciljnih skupin na trgu dela

Ukrepi za doseganje specifičnih ciljev:

Ukrep III.6.1: Zagotoviti informiranost občanov o možnostih vključevanja v aktivno politiko zaposlovanja

Projekti Občine Hajdina za doseganje specifičnih ciljev:

Ukrep III.6.1: Zagotoviti informiranost občanov o možnostih vključevanja v aktivno politiko zaposlovanja

Projekt	Nosilec projekta	Nameni in cilji projekta
Aktivna politika zaposlovanja	Občina Hajdina	Nadgradnja promocije in obveščanje o aktivni politiki zaposlovanja v občini s ciljem: aktivizacija delovno sposobnega prebivalstva, povečati zaposljivost prebivalstva, zmanjšati število dolgotrajno brezposelnih oseb, zagotoviti poklicno svetovanje za mladino in odrasle, spodbuditi neaktivne ranljive ciljne skupine, da aktivno iščejo zaposlitev ter izboljšati usposobljenost ranljivih ciljnih skupin na trgu dela.

5.2 Zbirni prikaz strateških ciljev, prioritet in programov

Prioriteta I: NAPREDNO GOSPODARSTVO IN ZNANJE ZA RAZVOJ	Prioriteta II: OKOLJE, PROSTOR IN INFRASTRUKTURA ZA RAZVOJ	Prioriteta III: KAKOVOST ŽIVLJENJA
Strateški cilj 1: <i>Povečati podjetnost in konkurenčnost gospodarstva in družbe ter raven znanj in inovativnosti za hitrejši razvoj, s spodbujanjem naložbene dejavnosti ter večjim vlaganjem v raziskave, inovacije in tehnološki razvoj</i> Strateški cilj 2: <i>Povečanje zaposljivosti in dvig ravni znanja prebivalstva</i> Strateški cilj 3: <i>Povečanje konkurenčnosti turizma in razvoj podeželja</i>	Strateški cilj 1: <i>Zagotovitev ustrezne infrastrukture, ki bo omogočila konkurenčnost Občine Hajdina kot lokacije za bivanje in poslovanje</i>	Strateški cilj 1: <i>Zagotovitev visokokakovostnih življenjskih pogojev vseh generacij in skupin</i>
Program I.1: <i>Spodbujanje razvoja podjetništva, novih MSP in podjetniškega okolja</i>	Program II.1: <i>Zagotavljanje komunalne infrastrukture</i>	Program III.1: <i>Spodbujanje razvojnih partnerstev</i>
Program I.2: <i>Povečanje konkurenčnosti turizma</i>	Program II.2: <i>Razvoj energetskega sistema</i>	Program III.2: <i>Spodbujanje socialne vključenosti</i>
Program I.3: <i>Razvijanje podpornega okolja za kmetijstvo in razvoj podeželja</i>	Program II.3: <i>Razvoj javne infrastrukture skupnega pomena</i>	Program III.3: <i>Enakopravna dostopnost do javnih storitev</i>
Program I.4: <i>Znanje za razvoj</i>	Program II.4: <i>Varovanje okolja in raba prostora</i>	Program III.4: <i>Razvoj in ohranjanje kulturne dediščine</i>
		Program III.5: <i>Mladim prijazna občina</i>
		Program III.6: <i>Povečati zaposljivost in zmanjšanje dolgotrajne brezposelnosti</i>

5.3 Kriteriji za opredelitev prednostnih programov

V nadaljevanju so določeni kriteriji, na podlagi katerih so opredeljeni prednostni programi znotraj razvojnih prioritet. Občina Hajdina bo javno infrastrukturo razvijala kot podporo uresničevanju programov in ukrepov, ki bodo opredeljeni na podlagi teh kriterijev.

Kriteriji:

1. Ugotovitve iz ocene stanja Občine Hajdina:
 - pozitiven učinek na gospodarsko rast in delovna mesta,
 - pozitiven učinek na razvoj človeškega potenciala,
 - pozitiven vpliv na okolje,
 - prispevek k ciljem prostorskega razvoja občine.
2. Že začete in načrtovane investicije
3. Zakonske zahteve do uresničevanja nalog občine
4. Optimizacija gospodarjenja z lokalnimi viri
5. Razpoložljivost finančnih virov
 - učinek projekta glede na vložena finančna sredstva
6. Prisotnost nosilcev razdelanih projektnih pobud

6. PRIČAKOVANI UČINKI URESNIČEVANJA STRATEGIJ GLEDE NA TRENUTNO STANJE IN POSTAVLJENE STRATEŠKE CILJE

Strateški cilj 1: Povečati podjetnost in konkurenčnost gospodarstva in družbe ter raven znanj in inovativnosti za hitrejši razvoj, z spodbujanjem naložbene dejavnosti v podjetjih ter večjim vlaganjem v raziskave, inovacije in tehnološki razvoj

Kazalnik	Izhodiščno stanje	Smer gibanja
Samostojni podjetniki (število)	146	↑ +10%
Gospodarske družbe (število)	64	↑ +8%
Zaposleni – samostojni podjetniki (število)	130	↑ +10%
Zaposleni – gospodarske družbe (število)	208	↑ +8%
Prihodek - samostojni podjetniki (v 1.000 EUR)	12.503,00	↑ +15%
Prihodek - gospodarske družbe (v 1.000 EUR)	21.286,52	↑ +10%
Prihodek na zaposlenega - samostojni podjetniki (v EUR)	96.176,92	↑ +15%
Prihodek na zaposlenega - gospodarske družbe (v EUR)	102.339,00	↑ +5%
Čisti prihodki od prodaje – samostojni podjetniki (v 1.000 EUR)	12.267,00	↑ +15%
Čisti prihodki od prodaje – gospodarske družbe (v 1.000 EUR)	20.292,23	↑ +10%
Čisti prihodki od prodaje na tujem trgu – gospodarske družbe (v 1.000 EUR)	4.426,64	↑ +3%
Neto dodana vrednost na zaposlenega – gospodarske družbe (v EUR)	21.964,14	↑ +2%
Bruto investicije v nova osnovna sredstva -skupaj (v 1.000 EUR)	656,00	↑ +10%

Strateški cilj 2: Povečanje konkurenčnosti turizma in razvoj podeželja

Kazalnik	Izhodiščno stanje	Smer gibanja
Prihod domačih turistov (število)	314	↑ +10%
Prihod tujih turistov (število)	3.758	↑ +15%
Prenočitve domačih turistov (število)	436	↑ +5%
Prenočitve tujih turistov (število)	4.374	↑ +15%
Zmogljivosti ležišča skupaj (število)	76	↑ +3%
Število kmetijskih gospodarstev (število)	174	↑ +2%
Število samozaposlenih oseb - kmetje	86	↑ +2%
Ekonomska velikost kmetijskih gospodarstev (SO v 1.000 EUR)	2.970	↑ +5%
Kmetijska zemljišča v uporabi oz. obdelanost kmetijskih površin (ha)	1.241	↑ +5%
Ekološke kmetije (število)	2	↑ +50%
Integrirane kmetije (število)	13	↑ +30%

Strateški cilj 3: Povečanje zaposljivosti in dvig ravni znanja prebivalcev

Kazalnik	Izhodiščno stanje	Smer gibanja
Število brezposelnih	155	↓ -20%
Stopnja brezposelnosti	9,6	↓ -20%
Delež brezposelnih v starost od 25 do 29 let (%)	14,4	↓ -30%
Delež brezposelnih v starost od 30 do 49 let (%)	44,4	↓ -20%
Delež brezposelnih v starosti od 50 let naprej (%)	30	↓ -10%
Število diplomantov terciarnega izobraževanja	41	↑ +10%
Delež brezposelnih s končano srednješolsko izobrazbo	36,77	↓ -15%
Število vključenih odraslih v oblike izobraževanja	13	↑ +50%

Strateški cilj 4: Zagotovitev ustrezne infrastrukture, ki bo omogočala konkurenčnost območja

Kazalnik	Izhodiščno stanje	Smer gibanja
Količina odpadkov, zbrana z javnim prevozom (tone)	685	↓ -30%
Skupna količina komunalnih odpadkov na prebivalca (kg)	180	↓ -30%
Ločevanje odpadkov po gospodinjstvih	95%	↑ 100%
Zbirni centri za ločeno zbiranje odpadkov	0	↑ 1
Skupna raba energije MWh/a (a = leto)	36.933	↓ -20%
Število gospodinjstev s kotli na lesno biomaso sof. s strani državnih spodbud	2	↑ +100%
Število objektov, ki imajo vgrajene toplotne črpalke sof. s strani državnih spodbud	5	↑ +100%
km na novo zgrajenih cest	-	↑ 1,8 km
km obnovljenih asfaltnih cest	-	↑ 26,42 km
km neasfaltiranih cest	7,936	↓ 5,40 km

Strateški cilj 5: Zagotovitev visokokakovostnih življenjskih pogojev vseh generacij in skupin

Kazalnik	Izhodiščno stanje	Smer gibanja
Povprečna mesečna bruto plača (v EUR)	993,73	↑ +5%
Število mladih do 29 let	1.099	↑ +5%
Naravni prirast	11	↑ +5%
Selitveni prirast	-22	↑ +20%

7. ZAKLJUČEK

Temeljno vodili pri vseh odločitvah občinskega vodstva še bo naprej blaginja in dobrobit prebivalcev, po načelu, da je občina učinkovit servis, katerega delovanje je namenjeno prav njim. Najpomembnejši dejavnik dobrega počutja in visokih življenjskih perspektiv pa je prav bivalno okolje. To vključuje ustrezno infrastrukturno opremljenost, dostopnost do različnih storitev in prireditev, možnost izobraževanja, varstvo otrok in ostarelih, urejeno in čisto okolje, prijetne razmere za bivanje ter ustrezne prometne povezave.

Pri pripravi razvojnih programov in strategij, se v lokalni skupnosti oblikujejo pričakovanja glede blaginje, pričakovanja pa so vedno odraz vrednot. Razvojni program posega tako na področje splošnih vrednot, predvsem pa mora temeljiti na doseganju kakovosti in odličnosti kot sredstev za zagotavljanje dolgoročnega stabilnega razvoja.

Pričujoča Strategija trajnostnega razvoja Občine Hajdina temelji na skupnih prizadevanjih vključene civilne in strokovne javnosti, da se preko predlaganih programov in ukrepov poskuša v obdobju 2014-2026 v največji meri uresničiti zastavljeno vizijo razvoja Občine Hajdina:

Občina Hajdina – občina zadovoljnih ljudi

Občina Hajdina bo svojo prihodnost še naprej gradila kot odprto, prebivalcem in obiskovalcem privlačno območje, ki bo z odgovornim odnosom do okolja, varovanjem naravne in kulturne dediščine ter uravnoveženim izkoriščanjem svojih potencialov, sposobna zagotavljati pogoje za uravnovežen trajnostni razvoj gospodarstva, turizma in kmetijstva, ob hkratnem razvoju komunalne, prometne in gospodarske infrastrukture.

Skozi fazo priprave Strategije trajnostnega razvoja Občine Hajdina so se prepoznale tri razvojne prioritete, ki so obravnavane enakovredno:

- PRIORITETA I: Napredno gospodarstvo in znanje za razvoj
- PRIORITETA II: Okolje, prostor in infrastruktura za razvoj
- PRIORITETA III: Kakovost življenja

Razvojne prioritete se bodo uresničevale skozi 14 programov in 45 ukrepov, ki vključujejo ključne projekte po posameznih investicijskih področjih. Potrebno je poudariti, da bo vrstni red izvajanja določenih ukrepov odvisen predvsem od obsega razpoložljivih finančnih sredstev znotraj proračuna, pridobljenih finančnih virov iz naslova nacionalnih in evropskih spodbud in stopnje pripravljenosti posameznih projektov. Posledično temu se lahko zgodi, da bodo imeli prednost tisti ukrepi, za katere projekte bodo zagotovljena finančna sredstva zunaj občinskega proračuna.

Bistvo razvojnega modela občine mora biti sodelovanje posameznih akterjev okrog skupnih projektov, s katerimi bo lahko Občina Hajdina pridobivala dodatne finančne vire. Glavna aktivnost razvojnega modela temelji na identifikaciji subjektov z novim načinom razmišljanja in pripravi skupnih projektov. Občina ima v teh aktivnostih predvsem vlogo mediatorja, svojo vlogo pa mora videti v doseganju stabilnosti in rasti osnovnih virov financiranja. Podjetja z dobrim poslovanjem tudi posledično povečujejo možnosti razvoja občine, in to je pravi razvojni krog, ki ga lahko prvič poskušamo skleniti s pripravo lokalne razvojne agende.

Seveda pa ima razvojni program tudi lokalno dimenzijo, potreben je tudi zato, ker so posamezne aktivnosti pomembne predvsem in samo za lokalno skupnost. Ves čas izvedbe razvojnega programa si bo Občina Hajdina prizadevala, da se bodo z njim identificirali vsi pravni in fizični subjekti v občini, ter na ta način dosegla široko razvojno koalicijo za doseganje želenega stanja.

8. VIRI IN LITERATURA

1. Radoslav Simonič, Valerija – Ljerka Šampri [et al.]; Srednjeročni plan razvoja občine Hajdina, občina Hajdina 2008
2. Zlati kamen, Občine [<http://www.zlatikamen.si/obcine/hajdina/osnovni-podatki/>]
3. Statistični urad republike Slovenije (SURS); SI-STAT podatkovni portal, podatki po občinah [<http://pxweb.stat.si/pxweb/Database/Obcine/Obcine.asp>] (dostop: 31.07.2013)
4. Sašo Radovanovič [et al.]; Hajdina, Založba Ostroga , Maribor 2009
5. Znanstveno-raziskovalno središče Bistra Ptuj; Območni razvojni program Spodnje Podravje za obdobje 2014-2020 (delovno gradivo), Ptuj, junij 2013
6. Lokalna energetska agentura Spodnje Podravje; Lokalni energetski koncept Občine Hajdina, Končno poročilo, Ptuj, april 2009
7. Zavod republike Slovenije za zaposlovanje; Trg dela v številkah [http://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_dela_v_stevilkah], 2013
8. Občina Hajdina, Društva [<http://www.hajdina.si/drustva.asp>]
9. Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (Ajpes) – Zbor podatkov o poslovanju gospodarskih služb in samostojnih podjetnikov na dan 31.12.2012
10. Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (Ajpes) – Zbor podatkov o poslovanju gospodarskih služb in samostojnih podjetnikov na dan 31.12.2009
11. Občina Hajdina, Znamenitosti [<http://www.hajdina.si/znamenitosti.asp>]
12. Zakon o lokalni samoupravi (Ur.l. RS, št. 94/2007, spremembe: Ur.l. RS, št. 14/2010 Odl.US: U-I-267/09-19, [84/2010](#) Odl.US: U-I-176/08-10)
13. Evropska Komisija; Elementi za skupni strateški okvir za obdobje 2014-2020 (Delovni dokument služb komisije), Bruselj 14.3.2012